ବୃହତ୍

ଠଗରତ୍ନ ମାଳା

ବା

ଠଗମାଳିକା

ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ସିଂହଙ୍କ
ଦ୍ୱାରା ସଂଗୃହୀତ ଓ
ପ୍ରକାଶିତ

ଓଡ଼ିଶା ଜଗନ୍ନାଥ କମ୍ପାନୀ
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ସିଂହ
ବାଲୁବଜାର, ପୋ: ଚାନ୍ଦନୀଚୌକ
କଟକ

ମୂଲ୍ୟ ୪୦ ପଇସା　　　ମୂଲ୍ୟ ଚାଳିଶ ପଇସା ମାତ୍ର

ଢଗରତ୍ନମାଳା

—※—

୧

ଅସ୍ଥା ଭଙ୍ଗା ଗୁଆଖାଡ, ତାହାପାଇଁ ଅଗ୍ନି ଗୋଠ।
ପାନଭଙ୍ଗା ଲବଙ୍ଗରେ ଗୁନ୍ଦୁଚିତ । ୧ ।
ଅମଡ଼ା ଗାଈ ଧରସ ମାଁ’ ହୋଇଛୁ ନା ବାପ
ହେଉଛୁ ଜାଣିବ ଦେଇ ପଇସ
ଅଣାଇ ପାନ ଫଗୁସି ବସିଥାଇ ଚୁଲିମୁଣ୍ଡେ
ଘରତା ଅସିଲେ ସବେଇ କାନ୍ଦେ ମୁଁ କିଛି ଦେଇନାହିଁ ତୁଣ୍ଡେ
ଅଇଲେ ଶଗଡ଼ିଆ ପଇଲେ ଢେଣ୍ଡା ବୁଲେ
ବାନ୍ଧିଲ ଯୁଡ଼ାକୁ ଭାଙ୍ଗିବ ନାହିଁ ଅସିବେ ବେଲବୁଡ଼େ
ଅନେଇଚ, ମୋତେ ଦେଖି କି ପଚଳଇଚ ॥

—※—

ଅଧର୍ମ ବିତ୍ତ ବଢ଼େ ବହୁତ
ଗଲାବେଳେ ଯାଏ ମୂଳ ସହିତ ।
ଅନୁଭବ ଥିଲେ କହ, ପାଠ ପଢ଼ିଥିଲେ ଗୀତ
ଗାଉଥାଏ ଶଅର ପୁଅ ।
ଅଖାଇ ରକ୍ଷଣୀ ନଖାଏ ଭାତ
ମାରଦେଉଥାଏ ପିହାଣି ସାତ ।
ଅମଘରେ ମଧୁପାଡ, ଗୋଦର ଗୋଡ଼ରେ ବଳା
ଅନ୍ଧାରେ ଘରେ କଣା ପଶେ,
ଯାହା ପାଏ ତା ଅଣ୍ଟାରେ ଖୋସେ ।

ଅସଙ୍ଗତ ସଙ୍ଗିତା, ଅସଙ୍ଗରେ ସଙ୍ଗ
ହେଲେ କାଠଦଣ୍ଡେ ଲମ୍ବିତା ।
ଅପାଳକ ଦେଶକୁ ବୈଦ୍ୟ ଲକ୍ଷେ ଠକ୍କା
ଅବୁଝାମଣା ରାଜାକୁ ପାଳଚୁଣ୍ଟା ମନ୍ତ୍ରୀ ।
ଅଲଜୁକ ପରେ ଖିଡ଼ାଗଛ
ସେ ବୋଲେ ମୋତେ ଘୁରି ହେଲା ।
ଅନ୍ଧାର ରାତରେ କାଣୀ ଝମକେ,
ଯେତେକ ପାଏ ଅଣ୍ଟାରେ ଯାକେ ।
ଏଇଲ୍ଲ ରାଣ୍ଡ ଖାଲି ପାରୁଥାଏ ପତର ଖଣ୍ଡ ।
ଅଗସ୍ତି ଦେଲେ ଅଞ୍ଜା ଦାନ, କଞ୍ଚା ଗୁଆରେ ପଣ୍ଡୁପାନ ।
ଅକାରଣଂ ବ୍ୟାକରଣଂ ପଠ ଠେପ ସକାରଣଂ ।
ଅଭାଗ୍ୟକୁ ଘଟେ, ଖଣ୍ଟିସୁନା ପିତଳ ପାଲଟେ ।
ଅଜଗରକୁ ଦାତାରାମ । ଅରକ୍ଷିତକୁ ଦୈବ ସାହା ।
ଅକାଳେ ଗଜେଡ଼ ପଥର ବୁହେ ।
ଅତି ଲେମ୍ବୁ ଚିପୁଡ଼ିଲେ ପିତା ।
ଅକର୍ମୀ ଯେଉଣେ ଯାଏ, ଗମ୍ଭୀର ଲଙ୍ଗ ଘୁଡ଼ି ପଳାଏ ।
ଅନ୍ଧ ଲେଖାରେ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ନାହାନ୍ତି ।
ଅଲ୍ଲଇ ବଲ୍ଲଇ ମାକଡ଼ ମୁଣ୍ଡେ ।
ଅଖାଇ ନାମୀ କରନ୍ତୁ ଓଷା, ଡୋଲିକ ଗୁଡ଼ଲ
ଓଳାଏ ଖାଇନ୍ତୁ ଦାନ୍ତ ଅଛୁ ଦରଘଷା ।
ଅକାଳେ ତୋଦସି କଲା ବେଉଷ,
ଲାଜ କାଟିନେଲେ ଚୁଟିଆ ମୂଷା ।
ଅକସ୍ମାତ ବଜ୍ର ଘାତ । ଅତିଭକ୍ତି ଚୋରର ଲକ୍ଷଣ ।
ଅନେକ ବେଙ୍ଗରେ କି ମୂଷା ମରେ ?
ଅସତ କର୍ମରେ ବିପରୀତ ଫଳ

ଅଭାଗ୍ୟ କାଳେ ବିପରୀତ ବାଣୀ,
ଗୁଳରୁ ମୂଷା ପଡ଼ି ମାରିଲେ କହୁଣି ।
ଅନଲାନଳ, ଓଦାକଞ୍ଚା ସବୁ ଜଳ ।
ଅଣ୍ଡ ସାମରଥ ଯୌବଣଲୋକ
ବୋଝ ଛାର ବୋହୁ ଲୋଟୁ ତା ବେକ ।
ଅକାଳ କାଣ୍ଡ କପାଳେ ବାଜେ ।
ଅଖାଇ ନାମ୍ନୀ, ସରୁକାଠୁଣ୍ଡୀ ବସିଥ ଏ ଚୁଲିମୁଣ୍ଡେ,
ଘଇତା ଆସି ପଚାରିଲେ କହେ କିଛି ଦେଇ ନାହିଁ ତୁଣ୍ଡେ ।
ଅଭିଆଣରେ ଭିଆଣ ଦେଖ,
ପେଜ ପିଅଠାରେ ବାଜୁଛି ଙ୍ଗେ ।
ଅଗ୍ନିର ପବନ ସାହା । ଅତୋଭ୍ରଷ୍ଟ ସ୍ତତୋ ଭ୍ରଷ୍ଟଃ ।
ଅନା ପଥରକୁ ବନାପଥର; ମୂଲ ଲଗୁଥାଏ ପର କ୍ଷେତର
ପିଠି ଖାଉଥାଏ ଖଣ୍ଡ ।
ମିତ୍ର ନଥିଲାଉ କୁଣ୍ଡା ଚକୁଳି ଏବେ ଛୁଟୁନାହିଁ କାର ବସି ।
ଅକାଳ ଗୁଣି ଗରୁଡ଼ ଦ୍ୱାଦଶୀ ।
ଅଲସୁଆ କପାଳକୁ ଗଙ୍ଗା ବିଜେ କଲେ ।
ଅରଜି ନପାରେ ମୁଣ୍ଡ, ଭଲ ଖାଇ ଲୋଡ଼େ ତୁଣ୍ଡ
ଅଧା ଭୋଜନ ବୁଢ଼ୀ ଗାଈ ଦାନ । ଅମୃତରେ କି ଅରୁଚି ?
ଅର୍ଥଗ୍ରାହ୍ମୀ ସନ୍ନାସୀ କି ଦଣ୍ଡ ପ୍ରମାଣରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ?
ଅଲଜୁକ ଘରେ ମଞ୍ଜାସ୍ତି ପୋକ ଖାଇଗଲେ ଝଞ୍ଜାର ।
ଅରଜି ପାରିଲେ ଗରଜି ଖାଏ
ପର ଦେଇଥିବେ ଉଧୋଉ ଥାଏ ।

୨

ଅଁଟିକାରେ ଦେଲି ଭାତ ତୋରାଣି ଗାମୁଛରେ ଦେଲି ପାଣି
କେଉଁ ଅବଗୁଣ ପାଇଲି ଧନ ହେ ଖିଟାଇଲି ସଉତୁଣୀ ।୧।
ଅଗେ ହୋଇଥିଲୁ ଇଏ   ନବେ ହୋଇଗଲୁ କୁଣ୍ଡ ବେଣ୍ଟିଆ
କୁଟୁର ପୋଷିବ କିଏ । ୨ ।
ଅରେ ରସିକ, କଖାରୁ-   ଫୁଲକୁ ପାରଡ଼ା ପୋକ ।
ମାଆ ଅନ୍ଧୁଣୀକି ବାପ ତ ଅନ୍ଧ
ମନେ ମନେ ଭଜୁଥିବ ଗୋବିନ୍ଦ ।
ଅଁ ଫୁଟିକି ଯା ଫୁଟିକି   ବାଦୁଡ଼ି ଖାଇଲା ରସ
ସ୍ତ୍ରୀ ଘର ହୋଇ ପଣ୍ଡିତ ପାରିଲୁ ପୁରୁଷର କେଉଁ ଦୋଷ ।
ଅଗରେ କାକିଆ ନାହିଁ ନାହିଁ କଲୁ ନାକରେ ହିଙ୍ଗାଣି ଦେଖି
ଏବେ ତ କାକିଆ ଝୁରୁଅଛୁ-   ଅଛୁ ନବ ଯଉବନ ଦେଖି
ଯା ପଛକୁ ଆ ପଛକୁ   ବଳଣା ପାତଲି ଫୁଲ ଛେକୁ
ଫୁଲ ଗଛରେ ପାଣି ମଳାରେ- କାଳି ସଙ୍ଗରେ ପୀରତି କରି
ଝୁରି ଝୁରି ଦିନ ଗଲାରେ ।
ଆମ୍ଭକେ ଦନେ ପଣସ   କଥା ନ କହନ୍ତି ମଣିଷ ।
ଆଟଉଛୁ ଅଟଉ ଅଟଉ ପାଖଉଛୁ ।
ଅମ୍ବ ପତର କି ସାରୁ ପତର,   ସେ କି ହୋଇବ ପାନ
ପଛରେ ଯାହାକୁ ଭଟିଆ କରିବ   ସେ କି ଜାଣିବ ମନ ।

ଅଫୁଅ ରେଙ୍ଗୁର, ଗଞ୍ଜେଇଆ ଭୋଲ,
ଧୂଆଁ ପଶିଆ ଘରେ ନାଚ ଗୋଲ ।
ଆରେ ସଙ୍ଗ   ଆପଟା ମହତ ଅପେ ରଙ୍ଗ ।
ଅଳ ରାଜ୍ୟରେ ଭନେ, ବୁଢ଼ାମଣା, ପାଟରେ କୁମ୍ଭୀର ଖାଏ
ଆପଣା ହାତେ ଜିହ୍ୱା ଛେଦ, ତାର କେ ଅଛୁ ପ୍ରତିବାଦ ।

ଅଳ୍ପେ ସନ୍ତା ! ବଡ଼ ଦେଉଳକୁ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଚଳାଇ
କୁଅଁାରେ ବୁଡ଼ିଲା ନଉଛ ।

ଅଜ ହାଟକୁ ହାଟ; କାଲିହାଟ ସୁନା ହାଟ

କାହାଇଁ ଅଯିବ ଠେଙ୍ଗା ପାହୁରାଣି କ ପାଇଁ ଅସିବ ଲୁଠା ।

ଆଖିର କଜ୍ଜ୍ୱଳ ସିନା ସହୁହୁଏ ଟିରକା କଜଳ କ ସହୁହୁଏ

ଅତେର ରସିକ ଦଖାରୁ- ଫୁଲକୁ ପାରୁଞ୍ଜା ଯୋଡ଼ ।

ହାଣ୍ଡି ଗଣିଅର ମ ଇପ ମରେ
ଖଣ୍ଡି ଗଣିଅର ହ୍ୱିଗୁଣ ସରେ ।

ଅଇଲା ରାବଣ ନେଲା ସୀତା
ଏଥିପାଇଁକି ପୋଥି ସାତଷ୍ଟା ।

ଆପଣା ମଲେ ଯୁଗବୁଡ଼େ ପର ମଲେ ପାଣିବୁଡ଼ ।

ଅରେ କରୁଣା ! ନୂଆ ଦେଖି ପାଟଶାରଲ ପୁରୁଣା ।

ଅରେ ଭେମଣା, ବୁଲି ବୁଲି ଆସି ସେହି ଅଗଣା ।

ଆଖିରେ ଦେଖି ଶୁଣିବାକୁ କହେ,
ଏପରି ନବୋଧ ଅଛନ୍ତି କିଏ ?

ଆମ୍ବକଷି, କଥା ଲହସରେ ବାହାରି ଆସିଲି
ମତେ ନବୋଲିବ ବଲପଣି ?

ଆଜି ଥାଉଁ କଣା, ବାଟ ଥାଉ ବଣା ।

ଆପଣାର ସାତଯୁଷ, ପରର ଦେଖିଲେ କାଠଲୁଛ ।

ଅପେ ଯେତେବ ରାଣ୍ଡୀ, ତେବେ ଶାଇ ପଣ୍ଡଣା ଖଣ୍ଡି ।

ଆଗେ ଦୁଃଖ ପଛେ ସୁଖ ।
ଅପେ ବଣିକ ପୁତେଇ ଗୃହସ୍ଥ ।

ଆଲ ବୋଇଲେ କାଲ ଶୁଭେ,
ଘରଯୋଡ଼ା ବୋଇଲେ ବଣଯୋଡ଼ା ଶୁଭେ ।

ଅ ବଳଦ ମୋତେ ଖନ୍ଦ ।

ଅମ୍ଭ ଚକ୍ଷୁଡ଼ା ସେରକ ଦଅ,   ତୁମ୍ଭ ନାମ ଫେରାଇ ନିଅ ।
ଆପଣା ଦେଶେ ଚୃକସି ବୋଲେ କୁକୁର
ପରଦେଶେ ଚୃକସି ବୋଲେ ଠାକୁର ।
ଆଦରେ ଭୋଜନ,   କି କରେ ବ୍ୟଞ୍ଜନ
ଆମେ ମଲେ ସ୍ୱର୍ଗେ ଯାଅ,   ପର ମଲେ ବୁଡ଼ ଦଅ ।
ଅନ୍ଧ କି ଅଛୁ,   ତୋ ପଦାରେ ମୋ ଗାଈ ବ୍ୟାଇଛି ।
ଅଟ ଭାର୍ଯ୍ୟାଂ ତାତପର୍ଯ୍ୟାଂ ପରଭାର୍ଯ୍ୟାଂ ଅଧାବଧ
ଆଗ ପଛକୁ ବଗୃର ଭର
ଅଗୃରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବଗୃରେ ଯୋଗୀ
ଆଖି ବୁଜିଲେ ଦିନ ଦୁଇ ପ୍ରହରେ ଅନ୍ଧାର ।
ଅଙ୍କଠ ଭାମ, ଥିରଗମନ ତାକୁ ଜାଣିବ ପର
ଦ'ପହରଅ ବସନ ଘୋଡ଼ା ତାକୁ ଜାଣିବ ଜର
ଅଲେ ମୂତୁରି ଶୋଇବା,   ତୁ ତ ମୂତୁରି ମୁଁ ତ ମୂତୁରି
ହେଁସ କାହିଁପାଇଁ ଧୋଇବା ।
ଇଙ୍କର ବଣର ଘାସ ଦାନ ଦେଖା ନାହିଁ
ଭାଲେ ଦେଖା ନାହିଁ ଅଜା ବଡ଼ ବଣୁଆସ
ଇଠାମାଟି ବଡ଼ଠାଣ,   କଠା ବଚନକୁ ସହି ନ ପାରିବ
ହୋଇଲଣି ହଇରଣ ।
ଇସାରି ବାଜଇ ସେ କବାଟ ଦୁଅଇଁ କେଁ
କବାଟ କଣରେ ଡାକଇ ଗୋଟି ପାନ ଖଣ୍ଡେ ନେ ।
ଅଣ୍ଟୁରସ ବଡ଼ମିଠା ଜଗୁନା ଚୂଡ଼ଲ ଅଠା
ଟୋକାଟା ସଙ୍ଗରେ ଲଗାଇ କଳି
ଦାଣ୍ଡେ ବସାଇଲ ହଠା ।
ଇଅଁର ପୋଖରି ଊଅଁର ଗଣ୍ଡରେ ଫୁଟିଅଛି ପଦ୍ମଫୁଲ,
ଏବେତ କରୁଛୁ କେତେ ମଉଜ କେ ଜାଣେ ପୀରତି ମୂଲ ।

ଇଅଡ଼େ ଗଲି ସିଅଡ଼େ ଗଲି
ତାଳଗଛମୂଳେ ହାବୁଡ଼ି ଗଲି
ତାଳଗଛ ମୂଳେ ଡାହାଣୀ, ତୁ ଯହିଁ ପାଇଁ
ନଅର ପଅର ତୋତେ କିଏ ଦେବ ମାଗଣା ।
ଇଠାମାଟି ହୁକୁ ହୁକୁ, କିଏ ନେଇଗଲା
ସୁନା ଫୁଲକୁ ଡମାଲ ରାଇଜକୁ

—※—

ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଗଛ ହରଡ଼ ଚଢ଼ିଛି ବଡ଼ ବଡ଼ ତାର ପକ୍ଷୀ
ଦଅର ଠୋକାଠା ବଡ ଚାଲାକି ସଦା ଠାରୁଥାଏ ଆଖି ।
ଉସୁନା ଧାନକୁ ହୁଅଇ ଗଞ୍ଜା
ପଚାଳ ହାତକୁ କଦଳୀ ଭଜା ।
ଏବେ ମାରୁଥିଲା ହେଣ୍ଡାରେ, ସୁନା ଗୋସାମୁଖେ
ଦାଖଣୀ ନୋଥ ଝଂରା ଲଗା ପେଣ୍ଡା ପେଣ୍ଡାରେ
ଉଇଁଗଲେ ତାରାମାନେ ପଡ଼ିଗଲା ଛପ୍ନ
ଉତ୍ତର ନ ଦେଲେ କି ଦୋଷ ଦେଖି କାନ୍ତ୍ରଙ୍କ ଜାଣୁ ର ମନ ।
ଉଠା ଚୁଲି ଫଟା, ଅଠା ଫଳ ଲଟା, ଧନଙ୍କ ପାଖରେ
ରହିଛୁ ମନ ପାଞ୍ଚ ସଙ୍ଗେ ଦେବ ମଠା ।
ଉଧାର ମାଗିଲି ସେରେ ଗୁଜଳ ଫନ୍ଦରେ କହିଲେ ବସ,
ଜାଲ ସରିଗଲା, ଜଳ ମରିଗଲା
ତେବେ ନ ପୂରିଲା ଆଶା ।
ଉଜଗାଁରେ କୁଜା ଯେଉଁ ଗାଁରେ ଦିଅଁ ନ ଥାଏ
ଶିବୁପୂଅ ଠିଏ ପଞ୍ଜ ।
ଉଧ ଖାଇଲା ପାଚିଲା କଦଳୀ
ଧୂଷୁରି ଖାଇଲା ପାନ
ଲୁଅ ବରଡ଼ ବୈଷ୍ଣବ ହୋଇ ସଭାରେ କହୁଛୁ ଜ୍ଞାନ

ଉଇ, ଓଡ଼ଶ,ବଙ୍ଗାଳୀ, ମୂଷା, ମୁହଁ ଟାଙ୍ଗ ସବୁ ଫସର ଫସା
ଉଠା ମାଛ ମୁହଁରେ ବାଡ଼ି
ଉଠିଲା ଗଛ ପତ୍ରରୁ ଜାଣି ।

ଏପାରିରେ ସୁନାର ଗଛ ସେପାରିରେ ଘର
ପଦରେ ଛଘଡ଼ି ଛୁଡ଼ି କରିଲା ଏଇ କଥାଟାର ପାଇଁ
ଏହି ପରି ରସିକ, ଅଣ୍ଟାରେ ନାଲି ଚଦର
ମା ବିକୁଥାଏ ଖଲି ପତର ଭାରିଜା ବଡ଼ ଚତୁର ।
ଏ କଥାରେ କିଏ ପାଇବ ସନ୍ଧ
କାଉ ଧାନ ଖାଏ ବୋହୂକୁ ବାନ୍ଧ ।
ଏତକାରେ ଧନ ଏତକା ଯେତେବେଳେ ଥିବ-
ପିଣ୍ଡରେ ପରାଣ ନ ଆସିବ ତୋର କେତକା ।
ଏ ଗଛ ଡେଇଁଲି, ସେ ଗଛ ଡେଇଁଲା ବେଳକୁ
ଗୋବର ଖାତରେ ପଡ଼ିଲି ।
ଏକୁଟିଆ ବାହାଡ଼ା ମୁଣ୍ଡି ମୁଣ୍ଡି ସାନ୍ଧାଡ଼ା
ଖରାଦିନେ ଦେଇ ପତର ଝଡ଼ା ଅଖାଡ଼ରେ ଧରୁ କଷି ।

ଏକେ ବାଇ, ତହିଁ ପାଳଙ୍କର ଗଞ୍ଜେଇ ଖାଇ
ଏକେ ଖନା, ତହିଁ ଜାଡ଼ୁଆ ଗୋସେଇଁ ପରସନ
ଏ ନିଁ ଅଲଗା ଘରେ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ନାଇ କି ସଂକ୍ରାନ୍ତି ନାଇ ।
ଏହି ବାଟେ ଯାଉ କଥା ନ କହୁ, କଥା କି ମନୁଷ୍ୟ ଖାଇବ
ଏତକି ଯୋଗ, କୁଣ୍ଡା ଖାଇକି ନରସିଂହ ଭୋଗ ।
ଏଡ଼େ ମନ୍ଦରେ ତ ଦ୍ୱଲୀ ଗରମ ।
ଏଥର ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ହାତକୁ ଅଡ଼ା ଗଲା ।
ଏ ନାହାରେ ଗୋଡ଼େ ସେ ନାହାରେ ଗୋଡ଼େ ।

ଏକା ଅଖି ଅଖି ନୁହେଁ, ଏକା ସାକ୍ଷୀ ସାକ୍ଷୀ ନୁହେଁ ।
ଏଣେ ମାରିଲେ ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା, ତେଣେ ମାରିଲେ ଗୋ ହତ୍ୟା
ଏ ଘର ମାଉସୀ ସେ ଘର ପିଉସୀ ।
ଏକବର୍ଣ୍ଣ ମନ୍ତ୍ର. ଅର ବର୍ଣ୍ଣକୁ ବୈଦ୍ୟ ।
ଏକା ହାତରେ କି ତାଳି ବାଜେ ।
ଏହିମନ ଯେବେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୁଅଇ ଦିଅଇ ଅଭୟ ବର ।
ଏହିମନ ଯଦି ପ୍ରସନ୍ନ ନୁହଇ କରୁଥାଇ ହରବର ।

—※—

ଓଧ ଖାଉଛି ପାଚିଲା କଦଳୀ
ଘୁଷୁରି ଖାଉଛି ପାନ
ଅରଷ ପରିଏ ଯାତ୍ରୀ ବୁଲୁଛନ୍ତି
ବସିବାକୁ ନାହିଁ ସ୍ଥାନ ।

ଝଣାସର ଘରେ ପ୍ରଭୁ ରହିଲେ
ଅଷାଢ଼ ବରଷା ଦିନେ ।

ଅତି ସୁକୁମାରୀ ରାଜାଙ୍କିଅ ହୋଇ
କେହି ନ ମିଳିଲା ବର ।

ଅନ୍ଧାର ଘରକୁ ଦୀପ ଆଲୁଅ କି
ଅନ୍ଧ କି ନ ଜାଣେ କିଛି ।

ଓଷକା କଢ଼ୀ । ତୋ ମନରେ ଥାଏ କି ନଥାଏ
ମୋ ମନରେ ଷୋଳ ଘଡ଼ି

ଓଳି ତଳେ ବୋଲି ଗଛ ଟଙ୍ଗି ଟଙ୍ଗି ପଡ଼ଇ
କେହି ଠେଙ୍ଗା ଦେଲେ ସେ ନାହିଁ ନାହିଁ କରଇ ।
ଓଲୁଅ ତଅରେ ବଣ ସାଲୁକୁ
ତୋର ମୋର ଯିବା ବାହାଘରକୁ ।
ଓଢ଼ଣୀ ପଡ଼ଇ ନାକ ପାଖକୁ
ଲୁଣ ଖୁଉଥାଏ ଦାଣ୍ଡ ମଝିକୁ ।

ଓଳେଇ ଦବ୍‌କଣ୍ଠା ଖାଏ କୁଅଁର ବୁଲ୍‌ବ କି ଯାଏ ।
ଓଢ଼ଣା ପଡ଼ଇ ନାକ ସରକି
ତୁଣ୍ଡ ଶୁଖୁଥାଏ ଚଢ଼ପାଙ୍ଗିକି ।

କଖାରୁ ପତର ଅସୁଁ, କଳାଲୁଗା ଦୁଅରେ ବସୁ,
ପୁଅ ମା ପର ଦଶୁ । ୧ ।
କଖାରୁ ଡଙ୍କ, ଶୀତ କାଳେ ଶ୍ୟାମ ପାଣିକୁ ଡାକ
ମେଘ ଘୋର୍ ଘୋର୍ କରୁଛି ।
ଶର ଗୁଦଡ଼ରେ ନିଦ ନ ମାଡ଼ିଲା, ମାଠ ଘୋର୍ ମନେ ପଡ଼ୁଛି
କୁଳରେ କାଟେଇ ନାଉ, ସବୁଦିନ କଥା ମନରେ ଥାଉ,
ଏକା ଦିନେ ନେବ ଦାଉ ।
କଥା କହୁଥାଇ କେଉଁ ରସରେ
ମୋତେ ଲାଗୁଥାଇ ପରିହାସରେ ।
କଥା ହସକୁ ଫୁଲ ବାସକୁ, ପୁଅ ନେଇ ଦେବ ଚଇତ୍ର ମାସରେ
ଖେଳୁଥିବ ଦୋଳ ଯାତକୁ ।
କଣ୍ଟି କରାଠ, କଣ୍ଟା ଗଛମୂଳେ ପାଇଲି ଭେଟ
ନାଗର ତୁମ୍ଭେ ଏଡ଼ିକି ଶଠ ।
ଖିଦରେ କୁସୁମ ଫୁଲ,   ବୋହୂ ପଗୁରଇ ବାଟ ଓଗାଳି
ଘରଣୀ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ।
କବାଟ ଉପରେ ପାନ ଗୁଜୁଳିଲେ   ଦେଖିଲେ ଶୋଭା ପାଉଛି
ଘରଣୀ ମୁଣ୍ଡରେ ଯୋଡ଼ା କଳସ ଦେଖି ମନ ନ ଛାଡ଼ୁଛି ।
କଖାରୁ ଡଙ୍କ; ବଡ଼ ଘର ପୁଅ ଏଡ଼ିକି ରଙ୍କ
ନ ଯିବ ତାହାର କଟକି ।
ଛୁପ ଚକଣିଆ ମଜ୍‌ଡ଼ମଣି ଅସିବେ ଚୋଡ଼ କଟକି ।

କାଳିଆ ଗାଈର ଲାଞ୍ଜ ତୁ ମୋତେ କହୁ ଅମଣିଷ ବୋଲି,
ତୁ କାହିଁ ପାଇଁ ବାଛ ।
କାଳିକି ରୁଷୁ, କାଲି ଗୋଡ଼ ଛେଲ ପଥରେ ବସୁ ।
କାଳଠାରେ କେଉଁ ମାନ, ମାଆ ବକୁଥିବ ଟଙ୍କୁଡ଼ି ଶୁଖୁଆ
ଝିଅ ବକୁଥିବ ପାନ ।
କାଳିଆ କୁକୁର ଆଖି, ଅନ୍ଧାର ଘରକୁ ନେଉଛି ଡାକି,
ଉପରେ ଧରମ ସାକ୍ଷୀ ।
କାହା ମନ ପାଇଁ କାହିଁ ଗୋସ୍ୱାମନ ପାଇଁ ଗୁଡ଼ରଠେଇଁ
ମିଠାଇ ଖାଇବା ପାଇଁ ।
କେବେ କରୁଥିଲୁ ଗୁଡର, ମୁଣ୍ଡ ବାଳପାକ ଗିଆଳ ଖାଇଲୁ
କାନେ ନାହିଁ ଛାଲ ପତର ।
କଣ୍ଠାରୁ ଡଙ୍କ ନଈଙ୍କ ନଈ ପିଠାରେ ବଡ଼ ପୋଇ ।
ଛ ମାସ ହେଲା କଥା ନ କହିଲ ସଙ୍ଗରେ ଗଲ୍‌କି ଗୋଡ଼ାଇ ।
କୋଳଥ ବୋତ, କାଳି ଗୋଡ଼ରେ ଛ
ହଳଦ ବୋଳାଲେ କଉଡ଼ି ଘଡ ।
କହବି କା ଆଗେ ଶୁଣିବ କିଏ,
ଶୁଣିଲେ ସେ ମୋତେ ମାରିବ ଢିଏ ।
କାଠି ଦେଲି ତାଳସଳ ସୁନାଗୋସ୍ୱ-
କପାଁ ଉସ୍ସୁନା ମୁହଁ କରି ବସିଅଛି ଅଜ ।
କୋରଡ଼େ ବୋବାଏ ବାଣୀ; ପିଲାମାନଙ୍କର ଏକାନ୍ତବାଣୀ ।
ଚୋପିଏ ନ ଗଲେ ପାଣି ।
କୁକୁଡ଼ା ମୁଣ୍ଡରେ ମହଣ ଚୋକା ଫୁଲାଣି ଦେଖିବ କଅଣ ।

—※—

କଥାକେ ଦଣ୍ଡପାଟ, କଥାକେ ମୁଣ୍ଡକାଟ ।
କତରା ଘୋଡ଼ା ହେଲେ କି ଯମ ଛାଡ଼େ ?
କଉଡ଼ି ନ ଥାଏ ମୂଲ୍ୟଇ ଥାଏ, ଦେଖି ରୁହି ପେଟ ଫୁଲଇ ଥାଏ ।
କଲ୍‌କତାରେ ଷାଣ୍ଡ ଜଅନ୍ତି, ସନ୍ତରା ବଣରେ ଧଣ୍ଡ ଜଅନ୍ତି ।
କଣ୍ଟାଗୁଆକୁ ପଶୁପାନ, ଅଗସ୍ତି ଦେଲେ ଆଜ୍ଞା ଦାନ ।
କଉଡ଼ି ବୋଲି କାହାଣେ, ରଣଙ୍ଗ କର ଗଣ୍ଡାଏ ଗଣେ ।
ଆଠପଣ ପାଇଁ ରକ୍ଷିଛି, ଗୁରପଣ ଯାଇଁ କହୁଛି, ବାକି ଅଛି କେତେ ?
କବି ତୁଣ୍ଡ, ମେଣ୍ଢା ମୁଣ୍ଡ ସମାନ । କଙ୍କଡ଼ାକୁ ଗୋଲପାଣି ସୁହାଏ ।
କହି ଜାଣିଲେ କଦଳୀମୁଣ୍ଡା ବିକାଯାଏ, ମାଗୁର ମାଛ ଗୁହିଁ ଥାଏ ।
କଥାକୁ କହୁଥାଏ, ଭାଇଘରକୁ ଭଉଣୀ ସିନ୍ଦୂର ମଥାଏ ।
କଲ ନଥିଲେ ଦମାଇପ କର, କଉଡ଼ି ନ ସରିଲେ ଦୋଘରିକର ।
କପା କର୍ପୂର ଏକ ଭାଉ । କଅଁଳ ପାଇ ଲୁହା ବରାଡ଼ି କାମୁଡ଼େ ।
କହୁ ଦେଉଥାଏ ପରକୁ, ବୁଦ୍ଧି ନ ଆସଇ ଘରକୁ ।
କର୍ମଗୁଣେ କରମଙ୍ଗା ଫଳେ, ଲଉ ଲାଗାଇଲେ ଚରଣା ଫଳେ ।
କହିଲା କଥା ନ କର ରାୟୁ, ପଛେ ହେବା ବାମନା ଭୂତ ପ୍ରାୟୁ ।
କହିବି କାହାକୁ ଶୁଣିବ କିଏ, ସାନ୍ତ ଅଗୁଣା ମାରିବ ଯେ ।
କଥାର ସନ୍ଧ, ଭାଇ ଧାନଖାଏ ବୋହୂକୁ ବାନ୍ଧ ।
କପାଳେ ନ ଥିଲେ କି ଭୁପାଳେ ଦିଅନ୍ତି ?
କଥା ହୁ କୁ, ଗୀତ ମୁହଁକୁ । କବିଙ୍କି କାବ୍ୟ ପଢ଼ାଇବାକୁ ।
କଅଁଳ କହି ରାଧା, ଘରକୁ ଗଲେ କଥା ନ କହନ୍ତି
ବାଟରେ ବଡ଼ ଶରଧା ।
କଣା ଭାଇରେ କଣା ଭାଇ, ଅଖୁ ଖଣ୍ଡେ ଦେବୁ କି ? ନା ତେର
ଯେ ବଚନ ମଧୁର ଗୁଡ଼ ଟଣ୍ଡେ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି ।
କରଡର ଘା ମହିବ ଯେ, ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ମୁଣ୍ଡା ଖାଇବ ସେ ।
କଜଳ ପାତିଅ ଭଲ ଲୋକ । କଣ୍ଟାରେ ସିନା କଣ୍ଟା କାଢ଼ନ୍ତି ।

କପାଳ ଗୁଣେ ଗୋପାଳ ଠାକୁର । କପାଳ ଛଡ଼ା ବାଟ ନାହିଁ ।
କର୍ପୂର ଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନ ଦେଇ, ରସୁଣ ଗନ୍ଧ କି ହୁଏ ଛଡ଼ାଇ ।
କଡ଼ାକେ ଭଲ କଡ଼ାକେ ମନ୍ଦ, କଡ଼ାକେ ଘର ଦୁଆର କର ।
କଣ୍ଟକ ଶଯ୍ୟା କାହିଁକି ବାଇମୁଣ୍ଡି କି ଲାଗିଛୁ ।
କଷା ଗୁଆ, ବସାବନ୍ଧୁ, ସମୟରେ କାମକୁ ଅସନ୍ତି ।
କହିଲେ କୁଳକୁଟୁମ୍ବକୁ ଲାଜ, ନ କହିଲେ କୁଳ ଭାସି ଯାଉଛି
କଣ୍ଠା ଘରେ ଚୂନ । କଉଡ଼ି ଦେଲେ ବାଘଦୁଧ ମିଳେ ।
କଉଡ଼ି ଥିଲେ ମା ବ'ପ ଗୁଣ୍ଡ଼ି ସବୁ ମିଳେ । କଥାରେ କିଣିନେବା ।
କଂସାଧନ ଅଧାଧନ, ଗୋରୁଧନ କଧନ ।

କାଲ୍ ଠାର କାଲ୍ ମା ଜାଣେ ।
କାଲ୍ ଅଟେ ମୂଳା ଶ୍ରେବାଇବା ନ୍ୟାୟ ।
କାଲ୍ ସୁଆଦ ପାଇଛୁ, ସକାଳୁ ଉଠି ଧାଇଁଛୁ ।
କାଳୀକି ରସନ୍ତି, ନ ଦେଲେ ରୁଷନ୍ତି,
ଦେଲେ କୁଳୁକୁଳୁ ହୋଇ ହସନ୍ତି ।
କାହିଁ ରାଣୀ, କାହିଁ ଚନ୍ଦ୍ର କାଣୀ,
କାହିଁ ଗଜଦନ୍ତ କାହିଁ ବାଉଁଶ କଣି ।
କାଳର ଅଟେ ବିପରୀତ ଗତି,
ଦଣ୍ଡକେ ଦଣ୍ଡେ, ଦଣ୍ଡକେ ଟୋକାଏ ଛତ୍ର ।
କାଣି ଅଙ୍ଗୁଠି ଫୁଲିଲେ ବୁଢ଼ା ଅଙ୍ଗୁଠି ମୋଟ ହୁଏ କି ?
କାଳର ଯୋଗୀ, ମୁଣ୍ଡରେ ଜଟା ।
କାହାର ବାଟିଲେ ଘଷିଲେ ପୋଡ଼ପିଠା,
କାହାର ଚୁଲିରେ ହଗିଲେ ଯୋଡ଼ପିଠା ।
କାଳୀ କି ଗୋରୀ, ଦୀପ ଲିଭିଲେ ଏକସର ।
କାକ ନ ଜାଣି କି ଗାଡ଼ୁଅ ଥାଏ ?

ଢାଣି ଅଖରେ ଢଜଳଗାର ।
କାହାର ହରଣୀ ଢେ ନେଇ ବାନ୍ଧେ,
ପର ପୁଅ ଲାଗି ଯୋଗିଅ କାନ୍ଦେ ।
କାଖରେ ପଥର, ହାତରେ ଲୁଣ,
ମିଛେ କହୁଥାନ୍ତି ଊନ ତଅଣ ।
କାଲ ଠିଙ୍କିଣାଲେ ଗଲ୍, ଏବେ ଡେଙ୍ଗା ପାଚେର ପଡ଼େ ।
କାହାର କା ହେଉଛ; ଗୁଣ୍ଡଅ ଘରକୁ ଧାନ ଯାଉଛ ।
କାଞ୍ଜି ପାଣି ହାଣ୍ଡି ଭାଙ୍ଗିଗଲ ପରେ, ଠଙ୍କା ସରୁ ନାହିଁ ।
କାଉ କୋକିଳ ଏକବର୍ଣ୍ଣ, ଶବ୍ଦ ଦ୍ୱାରା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ।
ଢାଣି କଉଡ଼ି ପଗ୍ରୁଡାଲ, ଏହା ବାକିବ ଗ୍ରହକାଳ ।
ଢାଲ୍ ଅଇଲ ରାଣ୍ଡି, ଅଜ ଭାଙ୍ଗିଲ ଖୁଦରହାଣ୍ଡି ।
ଢାହା ମନ କାହାକୁ ଜଣା,
ମିଛେ ବୋଲୁଥାଏ ମୁଁ ଚୋର କଣା ।
କାଲଅ ମୁହାଁର ବାସ, ମାଡ଼ି ଅସୁଥାଏ
ଫୁ ମୁକ କଠାଉ ମୋଡ଼ ଦେଉଥାଏ ନାଶ ।
କାଟିଲେ ରକ୍ତ ନାହିଁ; କ କୁଟିଲେ ମାଂସ ନାହିଁ ।
କାହାକୁ ନ ରୁଚେ ସର ଲବଣୀ
କିଏ ଲୋଡ଼ିଲେ ନ ପାଏ ପେଜ ତୋରାଣି
କାହାର ଶ୍ରାଦ୍ଧ କିଏ କରେ, ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦନା ଖିଇଁ ଖିଇଁ ମରେ ।
କାନଶିରା ଗୋଡ଼ାସୁଧା ଯାଏ, ପାନରୁ ଖିର କଢ଼ା ଯାଉଛୁ ।
କାଳକଯାକ ଥିଲ ବସି, ଅଷାଢ ମାସରେ ପାରୁଛୁ ଘସି ।

କ କହବ ଗୁଣରାଶି, ହାଡଣିଶ୍ୱ ଘରକୁ ଅରଷତ କୁଣିଅ ।
କ ଯୋଗେ ମିଳାଇଲ୍ ଆସି ।
କିଏ କହୁଥାଏ କାହାର କଥା, ଢାଣି କହୁଥାଏ ଦଅର କଥା ।

କି ହଉ ହଉ କି ହୋଇଗଲା, କା ପାଇଁ ରଖିଲି କେ ଖାଇଗଲା ।
କିଏ ବା ଘୋଡ଼ା ପାଲିଙ୍କିରେ ଲଙ୍କର ଲଙ୍କର,
କିଏ ବା ଖଣ୍ଡିଆ କାନ୍ଥରେ ଢକର ।

—*—

କୂଠ ବଚନ, ମିଠା ଛଅଣି ପାଶୋର ନ ଯାଏ ମନୁ;
ଦନଦନକେ ମନେ ପଡ଼ୁଥିଲେ ଘାର ହେଉଥାଏ ତନୁ ।
କୁଳ ବୁଡ଼ିବାରେ ଦେଖାଏ ହାତ, ଅଜା ଥାଉଁଥାଉଁ ମରଇ ନାତି
କୁହା ଯାଉଥାଏ ସିନା, ଭୁହାଇ ଭୁହାଇ ପୁଚ୍ଛ ଦେଉଥିଲେ
ଲୁହା କି ହୋଇବ ସୁନା ।
କୁମ୍ଭାର ଘର ବୋହୂ, ହାଣ୍ଡିକି ନ ଗଲେ ମାଟିକୁ ଯାଉ ।
କୂଅରେ ବେଙ୍ଗ ପଡ଼ିଲେ ସମସ୍ତେ ଠେକାଏ ଠେକାଏ ପକାନ୍ତି ।
କୁଲଯଯୂ ବେଳକୁ ଘୋଡ଼ା ମୁହାଁ ପୁଅ ଜାତ ।
କୁକୁର ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ିକି ବାର ବରଷରେ ସଳଖ ହୁଏ ?

—*—

କେମ୍ପା, କରଣି, ଗେଣ୍ଠାଘୋଡ଼ା, ଖନା ଓଜାଲ, ହାକମ ଭେଡ଼ା ।
କେଉଟ ବୁହାଏ ମାଛ, ଖାଏ କଙ୍କଡ଼ା ।
କେବେ ଶଗଡ଼ ଉପରେ ନାହା,
କେବେ ବା ନାହା ଉପରେ ଶଗଡ଼ ।
କେବେ ବା ତେଲ ସାନ୍ତରେ ନଣ୍ଡା,
କେବେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ମୁଣ୍ଡା ମୁଣ୍ଡା ।
କେବେ ଘିଅ ପଣା, କେବେ ବା
ମୁଠିଏ ଚଣା, କେବେ ସେ ବି ମନା ।
କେହି ସାଉ କେହି ସଉର, କେ ହୀରା କେ ପଥର ।
କେତେଦିନ ଥିବ ଅମ୍ବର ପଣ, ଅମ୍ବ ସରିଗଲେ ଠାକୁଆ ବଣ ।
କେବେ ଦେଇଥିଲି ଧାନ ପାଏ, ଗୋଡ଼ାଇ ମାଗୁଛି ଏବ ଯାଏ ।
କେବେ ଦେଇଥିଲି ମୁଢ଼ି ପାଏ, ଖୁଣ୍ଟଣା ଦେଉଛି ବୁଢ଼ୀଯାଏ ।

ଢୋଙ୍କେ ବୋଡ଼ଏ ମିଛ ।
ଢୋଲଟରେ ଶୁଏ, ଢାନରେ କହେ;
ତା କଥା କି କେବେ ଅନ୍ୟଥା ହୁଏ ।
ଢୋଣେ ଗଲେ ପୋଟେ ପାଇ ।
କୋଇନ୍ତ୍ରାଙ୍କ ଅର୍ଜୁନ ମଲେ ପାଞ୍ଚ, କର୍ଣ୍ଣ ମଲେ ପାଞ୍ଚ ।

—※—

କଳା ଧରିଅଛି ଲଞ୍ଜ ଧଡ଼ୁକି
କେଲୁଣୀ ଧରିଛି ଥାଳ ।
କାଳୀ ଢୋଉସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଲଜ ମାଡ଼ୁ ନାହିଁ
ପରକୁ କହୁଛି ବାଛି ।
କଳା ଗୋରା ସବୁ ଈଶ୍ୱର ଭିଆଣ
ମନୁଷ୍ୟ କି ଗଢ଼ୁଅଛି ।
କଂସା ବାଜୁଥାଇ ଝଣ ଝଣ ହୋଇ
ମୟୂର ନାଚଇ ରଙ୍ଗେ ।
କଳ ଖୋଜୁଥାନ୍ତି କଳହା ସ୍ତ୍ରୀଏ
ଯତ ଝୋଜୁଥାନ୍ତି ହବି ।
କର୍ମହୀନ ଲୋକ ହରିଙ୍କି ନିନ୍ଦଇ
ଜଳକୁ ନିନ୍ଦଇ ରୋଗୀ ।
କଥା ପଦକରୁ ଜଣା ପଡ଼ିଯାଏ
ଯାହାର ଯେମନ୍ତ ଢଙ୍ଗ ।
କଦଳୀ ଅଣିଛି ପଣସ ଅଣିଛି
ଅହ୍ବର ଅଣିଛି ଜାମୁ ।
ହୃଦୁ ଦେଖି ମୋର ମନେ ହେଉଛି
ହେବ ଏ ଝିଅର ମାମୁଁ ।

ଖଟତଳେ ଘିଅ ଢୋବା,   ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ନୂଆ ବେଶ ଅଙ୍କ
ଅସ ଦେଖିବାକୁ ଯିବା ।
ଷୀରରେ ନୀରକୁ ମିଶାଇ ବସାନ୍ତେ ଉତ୍ତୁର ପଡ଼ିଲା ଚୁଲ୍ଲୀ
ଛାଇ ଶଳା ବୋଲି ଜାଣି ନ ଥିଲା, ହସ୍ତମୁଦ ବନ୍ଧାଦେଲା ।
ରଖିଲି ନୀଚ ମାଠିଆ ବନ୍ଧା-   ଦେଲି ବୋଲି ପଦ୍ମତେଢ଼ ଛଘଡ଼ି
ବାଟରେ କରିଲା ଠିଆ ।
ଖଇର ପକାଇ ପାନ ଭାଙ୍ଗିଛି ଯେ ଗୋସ୍ୱା ହାତ ପାନ ନୂତ୍ରହିଁ
ଗୋସ୍ୱା ହାତ ପାନ ଖଣ୍ଡିଏ ଖାଇଲେ ମହକ ଉଠଇ ଦେହେ ।
ଖଟ ଉପରେ ପାଟ ଶେଯ ଗୋଟି ଛୁଟ ଲୁଗା ତାର ଧଡ଼ି
ଖଚ ମଞ୍ଚ କହୁ ନଣନ୍ଦ ମନ୍ଦ ଖୁଆଇଲା ଠେଙ୍ଗା ବାଡ଼ିରେ ।
ଖୁଦୁର ଖୁଦୁର ଖୁଦୁ ପିତା,   ରାନ୍ଧୁଣୀ ହୋଇଛି ଜଗନ୍ନିତା ।
ହଲାଇ ଦେଉଛି କାନ ମଲ୍ଲିକଢ଼ୀ,
ଦେଖାଇ ଦେଉଛି ବାହା ଚିତା ।

—o—

ଖରା ସହେ ମେଣ୍ଢୁ, ଖରା ସହେ ଗୋରୁ,
ଖରା ସହେ ମୂଲିଆ ବାପୁଡ଼ା, ଖରା ସହେ ତରୁ ।
ଖଡ଼ଗ ଭଲକର ମାଜ, ମୁନ୍ଦ ଭଲକର ସାଜ; ରାଜା ଜାଣିଲେ
ଯଡ଼ଶା ଜାଣିଲେ ଅଉ କାହିଁପାଇଁ ଲାଜ ।
ଖଟ ଭାଙ୍ଗିଲେ ଭୂମି ଶଯ୍ୟା । ଖଣ୍ଡା ହାଣେ ଫର ଯଶ ନାଶ ।
ଖଡ଼ିକା ଆଶ, ଫେଡ଼ିକା ଅଶ
ଖଡ଼ୁ ବଙ୍କା ରଖିଲି ଲୋକ
ସେ ହେଲା ସାନ୍ତାଣୀ ମୁଁ ହେଲି ଲୋକ ।
ଖଚହିଁ ଭଲ ଭଲ ଲୋକ କହନ୍ତି ଯେତ୍ତାପତ୍ତ ଆଶ ଗୃହି ।
ଖପର କାଣ୍ଡୁ, କଣ୍ଟୁ ନ ପାଇ ଭୁଇଁ ଦରାଣ୍ଡୁ ।

ଖଣ୍ଡିଆ ଗୀତ, ରଙ୍କ ମାଙ୍କଡ, ଏ ନ ହୁଅନ୍ତି କାହାକୁ ହିତ ।
ଖଣ୍ଡ ଗୁଡିଆର ଦଶଗୁଣ ସରେ, ହାଣ୍ଡି ଗଣିଆର ମାଇପ ମରେ ।

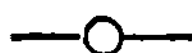
—*—

ଖାଇବା ଭାତରେ ଧୂଳି ଫିଙ୍ଗିବାର ।
ଖାଇଲା ପୂଅ ହୁଏ ବଙ୍କ ।
ଖାଉଁଆ ଖିଆଲାକୁ ନବାଛ ତହିଁ ଭାବ ନାହିଁ କୋ ସଙ୍ଗାତ ।
ଖାଇଲେ ଜାତି ଯାଏ ନାହିଁ, କହିଲେ ଜାତି ଯାଏ ।
ଖାଇଲେ ପେଟ ପୂରେ ନାହିଁ, କହିଲେ ପେଟ ପୂରେ ।
ଖାଇ ଶୋଇଲେ ବଢ଼ଇ ଆୟୁ, ଖାଇ ବୁଲିଲେ ବଢ଼ଇ ବାୟୁ ।
ଖାଇ ବସିଲେ ବଢ଼ଇ ପେଟ, ଖାଇ ଖାଇଲେ ଯମର ଭେଟ ।
ଖା ଖା ବୋଇଲେ କି ପେଟ ପୂରେ,
ନା ଦେବି ବୋଇଲେ କି ଧନ ସରେ ।
ଖାଆନ୍ତି କୁରୁବଳଙ୍କର, କାମ କରନ୍ତି ପାଣ୍ଡବଙ୍କର ।
ଖାଇବ ସହଳ ଶୋଇବ ଆଗେ,
ଉଠିବ ସକାଳେ ବୁଲିବ ବେଗେ ।
ଖାଇବ ସହଳ, ପିନ୍ଧିବ ମହଳ ।
ଦାଣ୍ଡ ଘରଖଣ୍ଡି ଅଛୁଅଁ କର,
ତେବେ ଯାଇ ଦେଶେ କରିବ ଘର ।
ଖୁଆଇ ପିଆଇ ରଖିଲି ଦାସୀ
ସେ ହେଲା ସାନ୍ତାଣୀ ମୁଁ ହେଲି ଦାସୀ ।

—*—

ଗୋଳାଇଲି ସଜ ଦହି, ହାତେ ବାଜୁବନ୍ଧ ଗୁନ୍ଥିବ ବୋଲି
ପାହରଣୀ ସଙ୍ଗେ ସହି ।
ଗାଧୋଇ ପାଧୋଇ ନଈରୁ ଆସିଲି କାଙ୍କରେ ପାଣି ମାଠିଆ
କଥାଏ ଦୁକଥା ପଡ଼ୁଥାଆନ୍ତା ନଣନ୍ଦ ହୋଇଛୁ ଠିଆ ।

ଗୋଲେଇଲ୍ ଗୋଳ୍ହ ପାଣି   କେଉଁ କଥା ପାଇଁ ସାଅନ୍ତମଣି
ଯାଚୁଥିଲେ ମଥାମଣି ।
ଗଇଁଠା ଖଣ୍ଡକ ଅଇଁଠା କଲ୍   କଷା କଏ ମିଶାଇଲ୍
ଚନ୍ଦନ କଥା ଲେଉଟି ଅଟସକ୍ୱ ଯେତେ ଅଶାକଲ୍ ଭଙ୍ଗ ।
ଗଇସ ଗଛର ଅଗ ଲମ୍ବ ଲମ୍ବ ଉଠେଛୁ ପୋଖସ୍ତି ଭୁଠରେ
ଭଉଳ ଦଉଡ଼େ ବାଂର ବାର ହୋଇ
ନର୍ଦ୍ଧ ଦଉଡ଼େ ପଛରେ ।
ଗୋସାଇଁଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ବଥାଉଛୁ
ବଢ଼ ପେଟା ପାଣି ଭକୁର ମାଛ ଠେକା ଠେକ ଗୁଣ୍ଡା ପକାଉଛୁ ।
ଗଛ ଗ୍ଳର ବୋଲ୍ ବସିଲ୍
ଯାଦୁଅ ମୁହଁ ମୁଁ ଜାଣି ନ ଥିଲ୍   ସନ୍ଧୁ ଗୃଦରକୁ ରସିଲ୍ ।
ଗଛକୁ ଦେଲ୍ ଅଙ୍କୁର   କେଉଁ ଜୀବନକୁ ଯୋଡ଼ା ଭାରଯା
ଗୋଡ଼କୁ କଲ୍ ମୁଁ ସାଙ୍ଗୋଳ ।

ଘନ ଗରଜଇ ମେଘ ବର୍ଷଇ ଠୋପି ଠୋପି ପଡ଼େ ଢଳେ,
ଘରର ଘରଣୀ ରୁଷି ବସିଅଛୁ
ଯାଅରେ କାଳିଆ ପଡ଼ ଢାର ଗୋଡ଼ ଢଳେ ।
ଘାସ ବନ୍ଧା ବଢ଼ ବଢ଼   ଘାଠର କଉଡ଼ି ନ ଦେଲେ ରୁନ୍ଧ
ବନ୍ଧା ଦଅ ଫୁଲ ଯୋଡ଼ି
ଘର ଗୃରପାଖେ ଲଗାଇଲ୍   ଲେମ୍ବୁ ଧଇଲ୍ ଡାଳିମ୍ବ କଷି,
ଘରର ଦଅଁକୁ ପର ନେଇଗଲା   ବ୍ରାହ୍ମଣୀ କାନ୍ଦଇ ବସି ।
ଘର ଅଗରେ ଦଅଁଙ୍କର ବାସ
ଅବାଡ଼ୁଆ ବ୍ରାହ୍ମଣର ମୁଣ୍ଡ ଗୋଠା କୁଶ ।

ଚୁପୁଡ଼ି ରଙ୍ଗିଲ୍ କଳାମେଘେ ଶାଢ଼ୀ ଶିରୀ ବାଜ ଗୁଞ୍ଜିଗଲା
ବନ ହଳଦୀରେ ନଡ଼ିଆ ତେଲ୍ ଅତର ବାକୀ ରହିଲା ।
ଚିତାମୂଳ କଲ୍ ଗାଇ ମରେଣି ମରେଣି ଅନାଜ୍ କେତେ
ଆଣିନାହିଁ ତୋହ ପାଇଁ ।
ଚଅଁର ପୋଖରୀ ଡଅଁର ଗଣ୍ଡରେ ଭଅଁର କରନ୍ତୁ ବସା
କେଉଁ କଥା ପାଇଁ କରିଲୁ ଆଶା, ଦାଣ୍ଡେ ହେଲୁ ଲୋକହସା ।
ଶିଳ୍ ଖାଇଗଲା ତୋର ମୋତେ ନ ବସ୍ତୁର କଲୁ ଭାରଜା
ମୋ ଠାରୁ କେତେଡ଼ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ଚୂନକୁ ପାନ ଖଇର ଶିଖାଇ ମଣାଇ ନେଇ ଯାଉଛ
ଶିଳ୍କା ମଝି ନଈର ।
ଚେଙ୍ଗା ବୋଲଥ, ମଥାରେ ମୁଥ, ଡାଅଙ୍କେ ଠାକୁ
ଚକା ଦରପଣ ଦେଲୁ କାହାକୁ ।
ଚୁହିଁନା ଚୁହିଁନା ଅଲୋ ତୁ ମୋତେ
ଚୁହିଁଲେ ଯେଜ ପଳାଇବ ତୋତେ ।

—○—

ଛିଣ୍ଡିଗଲା ଗୁନ୍ଥାମାଳ ଝଲାଲା ମୁଖ ଯାଇଛି ଝାଉଁଳି
କିଏ ଦେଇଛି କି ଗାଳି ।
ଛତାଖଣ୍ଡି ମେଲାଇଲ ଘୁଞ୍ଚିଇ ହେବ ବୋଲି
ମଧୁର କଥାରେ ଚଳିତ ଭୁଲି ଦରଦରି ହୋଇଗଲି ।
ଛନକା ପଶିଛି ଏଥର
ଛନ୍ଦ ଲଗାଇଛି ଗୋବନ୍ଦ ମାଆ ନେକିମୁଚଣ୍ଡ ଦଏ ପାହାର ।
ଛେନା ଭାଙ୍ଗି କଲି ଲଡ଼ୁ
ମୋ ଗଲାବେଳରେ ପଡ଼ିନୁ କାଳିଆ ଘୁଡ଼ରେ ଭାଙ୍ଗିକି ଖଡ଼ୁ ।
ଛପଇସାକୁ ଡଖୁଡ଼ା ସେବେ ଲୁଚା ଗରିଗଲା କଣର ଘଟରେ
ବେଳ ଦୁପହରେ ।

—○—

ଜାଳ ନାହିଁ ଜାଳିବାକୁ ଚୁଲ୍ଲୀମୁଣ୍ଡଠାରେ ବୋଉ କାନ୍ଦୁଛି
ଭଲ ଘର କରିବାକୁ ।
ଜହ୍ନିକି କରି ସଇତା ତା ସାଙ୍ଗେ ମାରିବ କଣ୍ଠାରୁ ପିତା
ଜନମ ହେବ ଦୁହିତା ।
ଜଜାଙ୍ଗ ଭାଙ୍ଗିଲି, ଦାନ୍ତକାଠି କଲି,
କିଏ କେତେ ମନ ମୋହିଲା
ଛତରୀ ସଙ୍ଗରେ ପୀରତି କଲି
ଛୁଟିଣ୍ଡ୍ରିଇ ବଚନ କହିଲା ।
ଯାହା ପାଞ୍ଚିଥିଲି ମନରେ ଓଷା ପଡ଼ିଲା ପନ୍ଦର ଦିନରେ ।
ଜବ ଧାନ, ଅଗ ଭାରିଯାକୁ ଛାଡ଼ପତର
ପଛ ଭାବିଯାକୁ ଅବଧାନ ।

—o—

ଝାଡ଼ ମାଟି କିଏ ଘୁଣ୍ଟିଲା ଲୋ ଝଡ଼ ପଡ଼ିଅଛି ପାନ
ତାନ୍ତଙ୍କ କଥାରେ କରିଛି ମାନ, ରହିବ କି ଦୁଇଦିନ ।
ଝରକା ପାଖରେ ମାଳତିଗଛ, ମହକି ଉଠୁଛି ବାସ
ସାନ ଦିଅରଙ୍କ କେତେ ସାହସ, ନ ଶୁଣନ୍ତି ମୋର ଭାଷ ।
ଝୋଲିମାଳି ଧରି ତାହାକୁ ଜପୁଛି କାଠୁଛି ଅଙ୍ଗରେ ଶଢା ।
ବୟସ ଦିନରେ ନ କଲି ଚେତା, ବୁଢ଼ୀ ଦିନେ ହେଲା ଚେତା ।
ଝୁରି ମରୁଥିଲା ଜହ୍ନି, ଅକାଳେ ସକାଳେ ଉଇଁ ଆସିଲା
କାକୁଡ଼ି ପୁଞ୍ଜାଏ ଦେଲା ।
ଝିଅ ଦେଇ ବାପ ବୋଲଣା, ଅକାଳେ ସକାଳେ ଉଇଁଆସିଥିଲା
ଛତା ବେଣ୍ଟ କଲି ଚୋକଣା ।
ଝଗଡ଼ା କଲି, ଝଟକେ ଅନ୍ତରେ କରି ବହିଲା ।

—o—

ଝାଙ୍ଗର୍ ସଙ୍ଗରେ ଲୁଣ
ଝାଣ କରି ଘରେ ଶୋଇ ରହିଥିଲି କିଏ ଉଠାଇଲା ପୁଣ ।
ଝାଣ କଲି ବୋଲି, କାରଣ ନ ବୁଝି
କାନ୍ତ ଦେଲେ କେତେ ଦଣ୍ଡ,
ଞିଅ ଗୋଇଠାରେ ପିଠି ଫଟାଇଲେ
କରାଇଲେ ଲୋକହସା ।
ଟିକିଏ କଥାରେ ରୁଷୁ, ଖଟତଳେ ଯାଇଁ ବସୁ
ଟିକିଏ ଆଦର କଲେ କେତେ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସୁ ।
ଟିକିଏ ନ ମାଡ଼େ ଲାଜ, ଖଇଗଦା ପରେ ତୁଳିର ଶେଯ,
ଏଥିରେ ନ ପାଉ ଲାଜ ।

—*—

ଠକ ପଣକୁ ତ ସରିଛୁ, ଠାକୁରଙ୍କ ଘରେ ନିତ ପାଣି ଢଳା,
ହଳଦୀ ସିନ୍ଦୂର ଜରିଛୁ ।
ଠଉର କଙ୍କଣ, ବସିଛୁ ବସଣ, ଗାଡ଼ୁଆ ମୂଷାକୁ ଚାହିଁ ।
କେଉଁଠାରେ କାଳି ରାତିରେ ଶୋଇଲି ବସିଅଛୁ ମୁହିଁ ଚାହିଁ ।
ଠେକାରେ ରଖିଲି ଘିଅ, ମୁଁ କରିଥିଲି ହୁରି ଚୁକସି,
କେମନ୍ତେ ହୋଇବ ପୂଅ ।
ଠଣାରେ ଥୋଇଲି ତେଲ, ଛିଡ଼ାଉଛୁ କାମ୍ବା ଗୋଲାପ ଫୁଲ
ଲାଗିଛୁ କି ତୋତେ ଟେଲ ।

—*—

ଡାକୁଅଛୁ କିଏ, ପୋଖରୀ ତୁଠରେ, ପିନ୍ଧିଅଛୁ ରଙ୍ଗ ପାଟ
ଯାଅନ୍ତୁ ପାଖକୁ, ଚାହଁ ତାହାକୁ, ସଳଖ ତ ନାହିଁ ବାଟ ।
ଡାଲି ବସାଇଲି, ରସୁଣ ପକାଇ, ବାହାର ଚୁଲିରେ ନେଇ,
ଯଉବନ ଗଲା ମୁଖ ମଉଳିଲା, ପଚାରିବେ କାହିଁପାଇଁ ।
ଡରୁ ଡରୁ ଦିନ ଗଲା ସଉତୁଣୀ ସଙ୍ଗେ, ପୀରତି ଲଗାଇ,
କାନ୍ତ ସ୍ନେହକଥା ଭୁଲା ।

ଡାଅବେ ନାହିଁ, କି ହାଅବେ ନାହିଁ, ଡର ନାହିଁ କାହାକୁ
ଯୋଡ଼ାଭିରଯାରେ କି ଦଶା ଅଛି, ପଗୃରେ ଛୋ ମାଆକୁ ।

ଢୋଲ ବାଜିଲା, ମହୁରି ବାଜିଲା, ବାଜିଲା ଯୋଡ଼ା କାହାଳୀ ।
ଗୋଟି ହାତ ପାନ, ବଡ଼ ସୁଆଦ, ମନରୁ ଯିବ କି ଭୁଲି ।୧।
ଡାଙ୍କେଣ୍ଟି ବସନ କାଳିଆ, ଅଙ୍ଗେ ଗରଗଡ ମାଳିଆ
ଏ ତ ଦକ୍ଷିଣୀ ସହର ପାଳିଆ ।୨।
ଢେଙ୍କାନାଳ ବାଉଁଶଟରେ ସରୁ ସରୁ ଟୋଲ ।
ମୂଳିଆ ଘର ଝିଅଟି ପାଇଛି, କହୁଥାଇ କେତେ ଗେଲ ।୩।
ଢେଙ୍କିରେ କୁଟଇ ଗୋଲମରିଚ ପାଅରେ ମାପଇ ଢିଅ
ମୋତେ କହୁଥାଇ ମୂଳିଆ ଝିଅ, ତୁ କେଉଁ ଜମିଦାର ପୁଅ ।

ଚବଡ଼ ଭିତରେ ଘିଅ ପରସର ଥାଳୀ ଫାନ ଯାଏ ବୁଡ଼ି
ପର ଘର ପାନ ସୁଆଦ ଏଣିକି ହୋଇ ମୁଁ ଯିବାରୁ ବୁଢ଼ୀ ।
ଭାଟିଅରେ ଦେଲି ଦହି, ବାସି ଧୋବଲୁଗା ପିନ୍ଧିବା ପାଇଁ,
ମୁଁ ଧୋବଣୀ ସଙ୍ଗରେ ସହି ।
ଭାଟିଆ ଚକା, ଏଇ ପରା ମୋର ଘରକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।
ଭାଟିଆ ଗେନା, ଏହି ହେବ ମୋର ଭିଡ଼ଯା ସୁନା ।

ଥଣ୍ଡା ପାଣିରେ, ଗାଧୋଇ ନଈରୁ ଅସୁନ୍ତି ଗୋଷ୍ଠୀ,
କାନୁ ଯଉବନ ଦିଶୁଅଛି, ସରୁ ଧୋତ ପୁଟିକର ।
ମନ ନ କର ବରଷ ଥାଉଲେ ସୁନ୍ଦରୀ କଳାମେଘୀ ଶାଢ଼ୀ,
କାନ୍ତ ଆସିବେ ଅଳ୍ପ ଦିବସ ।
ଥାଟ୍ଟ ଭାଙ୍ଗିଦେଲି କାଏରେ, ଥାନ ଉଠାଇଲି ବଣିଆଟୋକା,
ସାରିଦେଲି ପର ଝିଅରେ ।

ଥିଲୁ ଢେଙ୍କାନାଳ ମନ, ମାସ ଦିନ କଷ୍ଟ ଗଡ଼ ଗଲା,
କମ୍ପା କଲେ ହରିନାମ ।

———

ଦପାଳ ଗୋଟି ଜାଳି ରଖିଲି, ରଖିଲି ପିତଳ ଝୁଣା,
ପୁରୀ ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ସତେ କି ଯିବ, ପୂର୍ବ ଯାଏଁ ହେବ ଦେଖା ।
ଦେହକୁ ନକର ପୀଡ଼ା, ଅଜା ଗ୍ରାମରେ ଭୋଜନ ପଡ଼ିବ
ନରସିଂହ ଭୋଗ ଚୂଡ଼ା ।
ମଣ୍ଡଳେ ଭୋଜନ ପଡ଼ିଥିବ, ନାକ ଫୁଲଗୁଣା ହଲୁଥିବ,
ଗଜକପାଳରେ ଚନ୍ଦନ ସୁନ୍ଦର, ଦୁହିଁର ପରାଏ ଜଳୁଥିବ ।
ଦେଉଳ ଉପରେ କୁଶ, ଦେଢ଼ଶୁର ଡାକେ ଭାଇବୋହୂକୁ,
ଭାତ ଦେଇଯିବ ଆସ ।
ଦଉଡ଼ିଯିବୁ କି ଧପୁଡ଼ିଯିବୁ, ସେଠି ତରଙ୍ଗିଣୀ ଜଳ,
ବଡ଼ୁଅ କାନରେ ବାନ୍ଧି ଆଣିଦେବ ନଅବୋଉ ଚମ୍ପାଫୁଲ ।
କାଳୀଙ୍କି ଦେବା କି ଗୋସ୍ୱାମୀ ଦେବ, ମୋର ପଣତରେ ଥାଉ,
ଗୋସ୍ୱାମୀ ଯେତେବେଳେ ଶୋଇବାକୁ ଯିବ, ପଣତ ବିଛାଇ ଦେଉ ।
ତୋ ମନ ରଞ୍ଜିବି ପାନଗୁଆ ଦେଇ, ମୋ ମନ ରଞ୍ଜିବୁ ତୁହି,
ତୋ ମନ ରଞ୍ଜିବି ଅଳ୍ପର ଗୋ ମୁହିଁ ଚମ୍ପା ନାଗେଶ୍ୱର ଦେଇ ।
ଚମ୍ପା ନାଗେଶ୍ୱର, ବଉଳ କେଶର, ସେ ଫୁଟଇ କାହିଁ,
ସେ ଫୁଲ ଫୁଟଇ ଯେଉଁ ଦେଶରେ, ସେ ଦେଶେ ମଣିଷ ନାହିଁ ।

———

ଧାନ ମେଣ୍ଢା ଗୋଟା ଗୋଟା, ଜବାବ ଦେଇ ଯା ନଅଶାକଲ
କାଲି ବସାଇବ ହାଟ ।
ଧୂଆଁ ପତରର ମଞ୍ଜି, ଘରକୁ ଛାଡ଼ ବୈରାଗୀ ନୋହିଲା,
ନୀଚ ସଙ୍ଗେ ହେଲା ରାଜ ।

ଧୂଆଁ ଲୁଚିଗଲା ଘରେ, ଅଧୁଆ ଗୁଡ଼ଲ ସାଙ୍ଗେ ଭାତ,
ରାତିଯାଏ ଉଜାଗରେ ।
ଧାନର ଧାନ ଅଗାଡ଼ି, କଣ୍ଟା କରିଗଲା ନଇଁ ଫେର,
ମରିବା ମୁଁ ଝୁରି ଝୁରି ।

—*—

ଗଡ଼ଆଗଛର ଗଜା ଚଅଁର, ପବନରେ ଫର ଫର,
କାହାକୁ ଯବାବ ଦେଉଛୁ ତୁହି ଛୁବା ପାଇଁ ଡର ଡର ।
ନାହା ଚଳେ ନଈ ନଈ, ଗାଧୋଇବା ତୁଠେ
ବସି ଗୁହିଁଥିବେ ଚହକ ଗୁନ୍ଦର ପାଇଁ ।
ନଡ଼ିଆ ସଙ୍ଗରେ ମୁଡ଼ି, ଠିକାଲ ସୁନ୍ଦର କେତେ କଣୁଛୁ,
ହୋଇ ଗଲୁଣି ତ ବୁଢ଼ୀ ।
ନରସିଂହ ଧାନ ଖିରକ କେତେ ଅନାଉଛୁ ନିରଖି,
ଫଳ ହୋଇଛୁ କି ଖାଇବୁ, ଫୁଲ୍ ହୋଇଛୁ କି ନାଇବୁ ।
ତୁ ଯାହା ପାଇଁ ଉହଳ ବକଳ ମରିଗଲେ ଅବା ପାଇବୁ ।
ନ ରସି ରସିଲ୍ ମୁହଁଟା ଯାକ କାଠବଳୁଣ, ମୁଁ ଗୁଳକ ରସିଲ ।
ନଈକ ମାଠିଆ ଗଡ଼ିଯାଉଛୁ, ମାଡ଼କୁ ମୋ ଦେହ,
ମୁଗୁନିପଥର, କଟୁବଚନରେ ଜଳିଯାଉଛୁ ।
ନେଉଟିଆଶାଗ ପଟାଳି ବାଛୁର ଖାଇଲା ଖୁଣ୍ଟି,
ଶାଶୁ ଗାଳିଦେଲା ନିରମୂଳ ଖୁଣ୍ଟି, ଗଲା ଦଶଶିର ଫାଟି ।
ନେଉଟିଆଶାଗ ପଟାଳି ପଟାଳି ଅଧେ ମାଡ଼ିଗଲା ଶିଅ,
ଝିଅର ଗୁଣତ ବଖାଣ ହୋଇବ, ଦଶିଲଣି ଥପ୍ ହୁଅ ।
ଲବଙ୍ଗଲଟା, ଫୁଲ୍ ଚହଟା, ଫୁଲ୍ କେଉଁଦିନ ଫୁଟିବ,
ଅନାଇଣି ବଳ ବୟସ ଗଲା, କାନ୍ତ କେଉଁଦିନ ଆସିବ ।
ନାକର ବକଳ ଛଡ଼ାଇ ଖାଏ, କୁଟୁଣୀ ଦେଖିଲେ କୁଟାଉଥାଏ ।

ନମ୍ବ ପଦ୍ମବନ ମୀନ, ମନେ ମନେ କାନ୍ତ କପଟ ରଙ୍ଗି,
କରିଗଲେ ଭଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗ ।
ନଈରେ ହରହରାଇ, ନୂଆ ଦେଖିକର ଭୁଲି ରହିଲେ,
ପୁରୁଣାରେ ମନ ନାହିଁ ।
ଲଙ୍କାମରଚର କଷି, କାହିଁକି କାନ୍ଦୁଛ ମଞ୍ଚାରେ ବସି,
[ନେବ ମଗୁଣିରେ ଅସି ।
ଲୁଣିଆ ଗଛ ଲୁଣକୁ, ତୋତେ ଝୁରୁନାହିଁ ନାହକା ବେତ,
ଝୁରୁଛି ତୋର ଗୁଣକୁ ।
ନାଣ୍ଡ୍ରୀ ବରଗଛ ଛାଇ, ନାଣ୍ଡ୍ରୀକି ଘେନି ମୁଁ କ ଘର କରିବ,
ନାଣ୍ଡ୍ରିଚ ବାହ୍ମଣ ଗାଈ ।
ନଈ ସେ ପାଟରେ ଗଞ୍ଜାଇଚଛି, ଫୁଲଫୁଟେ ରଣଝଣି,
ଟିପେଇ ମୁଣ୍ଡରେ ଟିପିଚନ୍ଦନ, ଦାଣ୍ଡେ ଦଣେ ଶୋଭିବନ
ନଈ ତଳେ ତଳେ କିଏ ଯାଉଛୁ ଲୋ ରଙ୍ଗଲୁଗା ଫରଫର,
ତହିଁରୁ କାନିଏ ଦଅନ୍ତା ମୋତେ, ଯାଆନ୍ତି ଧବଳେଶ୍ୱର ।
ଧବଳେଶ୍ୱରଙ୍କ ଖିର ଖେଚଡ଼ି, କପିଳେଶ୍ୱରଙ୍କ ଲଡ଼ୁ;
ଭାଇ ସାପଖିଆ କ ମାଡ଼ ମାଇଲା ଭାଙ୍ଗିଗଲା କମଣ୍ଡଳୁ ।
କମଣ୍ଡଳୁ ଛୁଆ ଛୁଆ, ଅଉ କମଣ୍ଡଳୁ ଦେବଲେ ପାରୁଣି,
ବାଲିବଣି ଉଡ଼ିରଆ ।
ନଈରେ ହରହରାଇ, କିଦବେଳେ ମୋତେ ପାହାରେ ପିଟିଲା;
ଉଠିଲି ଚରଚରାଇ ।

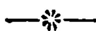

ପାଚିଲା ଗାମୁଛା ବାସୀ । ବାନ୍ଧ ଦେଇଥିବ ପଣସ କଷି,
ବାଟେ ଖାଉଥିବୁ ବସି ।
ପିତାଶୋଗ ଭୁଦ ଭୁଦ, ପିତେଇ ଗୋଡ଼ରେ ଯାଉଁଳ ମୁଦ,
ବୁଲୁଥାଏ ଭୁଦ ଭୁଦ ।

ପିତାଟୋଗ ଡାଳ ଡାଳ, କେଉଁଠାରେ ଧନ ରହୁଣି କଟେଣି,
ଅସୁଛନ୍ତି ଉଳ ଉଳ ।
ପୁଞ୍ଜି ପଇଡ଼ ଭାସି ଯାଉଥିଲୁ ମଟ୍ଟିନଣ୍ଟର ଧର ଅଣିଥିଲି ତୋତେ
ଝାକୁଅଗାଲ୍‌ରେ ମାଉଁସ ଲଗିଲା ଜବାବ ଦେଉଛୁ ମୋତେ ।
ପାଚିଲା ପାନ, ଚଉ କରଥିଲି ଛଅନ ଛନ,
ଆଶା କରଥିଲି ତୋତେ,
କାଉ ହେମନ୍ତେ କୋଇଲି ଭଣ୍ଡାଇ,
ସେହ୍ନପର କଲୁ ମୋତେ ।

ଫୁଲ ଫୁଟିଗଲା, ଲଠା ନ ମାଡ଼ିଲା ଫଳିଲା ଝୁଣ୍ଟୁଙ୍ଗ ଝୁଇଁ,
କେଉଁ କଥାପାଇଁ, ରସିଆ ପୁରୁଷ, ପହରେ ରହିଲେ ଗୁହିଁ ।
ଫୁଲ ଫୁଟିଗଲା ବଣମଲ୍ଲୀ, ସାନ ଦିଅରକୁ ଝାପର କଲି,
ଗୋଝା ମୁଦ ହଜାଇଲି ।
ଫୁଲ ଫୁଟିଗଲା ଫୁଲସୀ, ପର ପୁରୁଷକୁ ଯବାବ ଦେଇ,
ଘର ଢେମଗଲା ସୁନ୍ଦରୀ ।
ସତେ କି ସୁନ୍ଦରୀ ଅସିବ, ମଲ୍ଲୀଫୁଲମାଳ ଢେଜ୍ୟା କର ଠନ,
କୁସୁମ ଫୁଲକୁ ରହିବ ।
ଫୁଲ ଅଟଣାରେ ଟୋସ୍ରି ଚଢ଼ାଉଣି ଥିଲା ଶାସ୍ରି,
ତା ଦେଖି ମୋ ନେନ କୃତାର୍ଥ ଲଭିଲା, ଅନାଇ ରହିଲି ଢଢ଼ଗୁର
ଫାନ୍ଦେ ପଡ଼ ହେଲା କୁଳବତୀ, ଅଜ ହେବ ନାହିଁ,
କାଲି ହେବନାହିଁ, ହେଲେ ହେବ ପରଦିନ ଗତ ।
ଫୁଲବଟଣାର ନଳି; ଟୋସ୍ରି କାହାସଙ୍ଗେ କରୁଛୁ କଳି,
ମୁଖ ଦିଶୁନାହିଁ ଝଳି ।

ବାର ବାର ଘରୁ ବୁଲି ଅଇଲ୍, ତଳ ବାଉ ଟଲ୍ ପଶି,
ଫୁଲ୍ ବାସନାରେ ଚିତ୍ତ ଚମକିଲା, ବୃକ୍ଷମୂଳେ ଗଲ୍ ବସି ।
ବାଉଁଶ ଅଗର ଫୁଲ୍, ଦିଅର ଟୋକାର ମନ ମଜ୍ଜାଇ,
ଦୁଅର ମୁହେଁ ବସିଲ୍ ।
ଧଉଳ ଗଛର ଡାଳରେ ବସିଣ କୋକିଳ କରୁଛି ରବ,
ସବୁଦିନେ ଏହି ଭାବ କି ଥିବ, ଦିନେହେଲେ ତୁଟିଯିବ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବାଡ଼ରେ ବେତ, ଗୋରୁ ହୋଇଥିଲେ ମର ଶୁଅନ୍ତା,
ମଣିଷ ନା ତୁଠା ହୁଡ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବାଡ଼ରେ ଶଜପ, ଅମ୍ଫେମ ଚାଇକି ମତ୍ଯାଇଛି,
ବ ଇଅ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମାଇପ ।
ପାଣି ପଡ଼େ ଝର ଝର, କାହା ଗୋଡ଼ତଳେ ଖୋଇଲ୍ କାଳିଅ
ହଳଦୀରେ ଜର ଜର ।
ବାହାରେ ପୋଡଇ ଚୁଲି, ଏତେ ଗୁଣ ବୋଲି ଜାଣିଥିଲି କି
ବଚନରେ ଭୁଲିଗଲି ।
ବାଟକେ ବୁଣିଲି ଈଣସୋରଷ, ଉହକେ ବୁଣିଲି ଖେଷା,
ଲୋକ ସରମକୁ ବାଭା ହୋଇଥିଲି, ଘଇତା ଦେଲା ଏ ଦଶା ।
ବାଢ଼ି କଳସିର ରାଇ, ଦୋଷ ଦେଖି ଧନ ମାରଥାଅନ୍ତା,
ହାତଧରା କାହିଁ ଚାଇଁ ।
ମାଡ଼ିତ ମାଇଲ ହାତେ ଖୁଆଇଲ, ପଣତ ଧଇଲା ବେଳେ,
ଅକାରଣେ ତୁମେ ମାଡ଼ ମାରିଥିଲ, ପଡ଼ିଥିଲି ଗୋଡ଼ତଳେ ।
ଚାଇଗଣ ଫୁଲ୍ ତଳକୁ, ଉଠ ଦେଢ଼ଶୁର ଦୁଆର ମୁହଁରୁ
ଭାଇବୋହୂ ଯାଉ ଘରକୁ ।
ବାଠ ବରକୋଳି ମଲା, ବାଟିଲା ହଳଦୀ କାହାକୁ ଦେଲା,
ଦେହଟି ନୁଖୁରା କଲା ।
କଚ୍କାଠ ଭାଉ ଡାଉ, ଛୁଡ କାଳିଆ କାହିଁ ନ ଯାଉ,
ହଳଦୀ ଲଗିଲା କାହୁଁ ।

ବଢ଼େଇ ଘରର ଶାହାଡ଼ା ଢେଙ୍କି, ବାଆଁ ଭୁଲୁଥାଏ ଟେକି,
କାଣ୍ଡିଆ ଶୃଗାଳ କାନ୍ଦାଉଅଛି, ପୋଖ ମଣିଷକୁ ଦେଖି ।
ବାରଅଡ଼େ ଅନାବନା, କେଣିକି ଯାଉଛ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନା,
ଏଣିକି ଟିକିଏ ଅନା ।
କି ଅଳାଇବି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁହିଁ, ନୁହେଁ ତ ଆପଣା ଦେଶ,
ଗୈର ମାରିବ କି ଖଣ୍ଡ ମାରିବ ଯିବ ମୋ ଯୁବ ବୟସ ।
ବାଇଗଣି ବାଇଗଣି, ନେଉଟ ଖାଇଲା ସେହି ତୁଣ୍ଡଣି
ଲୁଷିବାର କେଉଁ ଗୁଣ ।
ବାପ ଖାଇଲା, ପୁଅ ଖାଇଲା, ଅଜ କି ସେଥିରେ ବସ ରହିଲା ।
ବାଇଗଣ ଭରବାଣୀ, ମୋ ସ୍ୱାମୀ ହୋଇଲେ ପରଦୁଆରି,
ଘର କଲେ ସବୁକାଶି ।
ବରଗଛ ଚଉବାଇ, ଶୋଇଲା ଶେଯରୁ ନେଲା ଉଠାଇ,
ଖେଳ ଖେଳିବାର ପାଇଁ ।
ବଡ଼ ବଡ଼ିକା ସିଂହ ପଥର, ପାଣି ବାଉଥିଲା କୂଅ ଭିତର ।
ମାଗୋ ତୁମ ପୁଅ ବଡ଼ ହଠିଆ, ଗୋଡ଼କୁ କାଢ଼ିଲେ ସୁନାଙ୍କୁ [illegible]
କୋଉଁମେଇଁ କଣିବାକୁ, ଉପରଅଣ୍ଟିରେ ମକୁନ ଉଖୁଡ଼ା,
ନଣନ୍ଦେଇ ଖାଇବାକୁ ।
ଭଲ ନଣନ୍ଦେଇ ଭଲରେ, କବାଟ କଣରେ ଥାଇ ନଣନ୍ଦେଇ
ଗାମୁଛା ବଢ଼ାଇ ଦେଉଛେ ।
କାକୁଡ଼ିକି ରଞ୍ଜା ରଞ୍ଜାଇଲି, ବଳେ ମାଡ଼ିଗଲା ଯୋଇ,
ସ୍ୱାମୀପାଇଁ ଶେଯ ସଜାଇଥିଲି, ନେଇଗଲା ନଣନ୍ଦେଇ ।
ବୋଇତ କଖାରୁ, ଚୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ପକାଇ ଭଜା ମାରୁ,
ପୁଅ ଦାନ୍ତ ଗାରୁ ଗାରୁ ।
ବାଉଶଣୀ, ଆମ୍ବଗଛମୂଳେ ସାପ କାମୁଡ଼ିଲା;
ଛିଣ୍ଡିଗଲା କଉପୁନି ।

ବାଲିଆ ବାଉଁଶ କଣି ଦେଖେଇ ଶିଖେଇ ଗାଲିଦେଉଛୁ
ନାଲିଗୋଡ଼ ସଉତୁଣୀ ।
ବାଉରାଣୀ ଝିଅ ଟଗର୍, ଭୋକକଲେ ଭାତ ଖାଇବୁ ବାଢ଼ି,
ମୁଁ ଯାଉଛୁ କଙ୍କଡ଼ା କାଢ଼ି ।
ବାଇଦ ଘଣ୍ଟେ ବାଜିଲା, ଭଣ୍ଡ ଯୋଗୀ ଗୋସାଇଁ ଭେଟ ହୋଇଲା,
ମାନସ ତୃପ୍ତି ଲଭିଲା ।

—*—

ଭଗାଇ ହସାଇଲା, ରାତରେ ଦରୋଜା ଭାଙ୍ଗିଣ ପଶି,
ଦାଣ୍ଡରେ ବସାଇଲା ।
ଭଲା ଏ ଚହଳ ଗୁନ, ଅଣ୍ଟା ସରୁଆ, ଗୋଡ଼ଟି ମୋଟା
ଗୁଲୁଥା ଏ ପାଠ ପିନ୍ଧ ।
ଭାତ ଫୁଟିଥିଲା ଝକର ମକର ପେଜ ପଡୁଥିଲା ଡେଇଁ,
ଏହୁ ବାଟେ ଗଲେ ମୋହର ଭାଇ, ମୁହଁରେ ଗାମୁଛା ଦେଇ ।
ମୁଁ ଥାଅନ୍ତି ସୁବର୍ଣ୍ଣଥାଳରେ ଭାତ ବଢ଼ାନ୍ତି,
ମାଣିକ୍ୟ ଦୀପାବଳି ଜାଳନ୍ତି ।
ସୋରିଷଫୁଲର ରାଇ, ଲୋକେ ପଚାରିଲେ କି ବୋଲି କହିବି,
ପିଇସାର ପୁଅ ଭାଇ ।
ଭଙ୍ଗା ଖଇଞ୍ଚରେ ବାଲିଆମାଛ, ଦଇତାର ତୁମ୍ଭେ ଦଉଡ଼ି ଆସ ।

—*—

ମଲ୍ଲୀଫୁଲ ମହକିଲା, କେଉଁ ରସିକକୁ ଅନେଇଥିଲୁ,
ଅଙ୍ଗେ ଲୁଗା ଶୁଖିଗଲା ।
ମାଣ୍ଡିଆ ଯାଉର ସର, ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀଙ୍କର ଦୁଖଅଧର,
ପୁଅ ଯାଉ ଅଜା ଘର ।
ମନ ହରଷ, ତୁମ୍ଭେତ ଆମ୍ଭର ଘର ମଣିଷ,
ଧୋବଲୁଗା ପିନ୍ଧିଆସ ।

ମୋହର ପରକ ଜଣେ, ଭାଙ୍ଗିବ କଣ୍ଠୁର,
ଗଢ଼ିବ ଦାଆ, ପୋଇଲ ରଖିବ ପଣେ ।
ମନ ତ ମନ, ପିଠା କରିଥିଲି ଚଉଦ ବନ, କେ ଗଲା ହସି,
କେ ଗଲା ବସି, ପିଠା କଲା ଲୋକ ମଝିରେ ପଶି
କୁଆ ଚୂନା ଗଲା ସାହିକି ।
ଏଡ଼େ ଦେରିଧାରେ ହଳଦୀ ବାଟିଲି କାନ୍ତଗଲେ ବେଶ୍ୟାସାହିକି ।
ମ ଗୋ ତୁମ୍ଭପୁଅ ବଡ଼ ସହିଯା, ଶୋଇଲା ଶେଯରେ କଥା ନକହି
କର ଅଡ଼କର ଶୋଇଲା ।
ମୁଁ ତ ଲୋ ମା ସାନ ଘର ଝିଅ, ତମ ପୁଅଘର ବଡ଼,
କାହିଁ ପାଇଁ ହନ୍ତସନ୍ତ କରାଉଛ, ଦେଇଦିଅ କାନ୍ଥବାଡ଼ ।
ମାଛ ମୁଁ କାଟିଲି ଖଣ୍ଡିଖଣ୍ଡିକା, ମଝି ଖଣ୍ଡି କଲି ଭଜା ।
ତୁ ମୋତେ କହୁ ସତୁଅ ସଜ, ପରବାସ କର ନ ଯା ।
ମାଣ୍ଡିଆ ସେରକୁ ଥାଳପଟେ, ଯାଆରେ କାଳିଆ ବାରବାଟେ ।
ମାଇଲି ମାଛ ମାଛକୁ, ସବୁ ମାଇ ମାଛ, ବଗୁର କଲେ
ଅଣ୍ଡିରା ତାଳଗଛକୁ ।
ମାଇଲି ତାଳେ, ପଶିଯାଉଁ ତା'ର ଗଣ୍ଡକପାଳେ,
ଶୁଝାଇବୁ କେଉଁ କାଳେ ।
ମାଲୋ ମଲି, ବାପଲୋ ମଲି, ଯାମୁକୋଳ ଖାଇ ଗଣ୍ଡୁ ପଡ଼ିଲି,
କ୍ଷିରକୋଳି ଖାଇ ଭଲ ହୋଇଲି ।
ସପନେଶ୍ୱର, ଉଦ୍ଧାର କର, ଆଉ ନ ଯିବି ମୁଁ ଶଶୁରଘର ।
ମାନ ସାପଣିଆ ମେଣ୍ଢା, କଦଳୀଗଛର ପୁରୁଷ ନାହିଁ,
କେମନ୍ତେ ପକାଏ ଭେଣ୍ଡା ।

ରସିକ ଯାଉଛନ୍ତି ବନ୍ଦରେ; ବଣି ମଲ୍ଲୀଫୁଲ ପାଖଚା ଗାମୁଛା,
ପଶି ହେଉନାହିଁ ଗନ୍ଧରେ

ସସ, ବାଡ଼ିଅଖଣ୍ଡି ପାଅସ; କାନ୍ତ ଶୋଇଅଛୁ,
ଦୀପ ଜଳୁଅଛୁ; ଦଣ୍ଡେ ନାହିଁ ଅବକାଶ ।
ରସିଆଠା; କାନରେ ନାଇଛୁ ଫାଶିଆଠା ।
ମଲ୍ଲୀଫୁଲକୁ ବାଇ, ଚମ୍ପା ଫୁଲକୁ କାନରେ ନାଇ;
ବୁଲୁଥିଲ ସାନ୍ଧ ସାନ୍ଧ ।
ରଙ୍ଗିଆ ରସିଲ ଟଇକା, ସାଆନ୍ତ ଯସିଲ ବଡଗୁଡ଼ି ମୁହିଁ
ବାନ୍ଧିଦେଲେ ଦୁହେଁ ଦୁହିଁକି ।
ରଜା ପଡ଼ିଲା; ତୁମ୍ଭେ ଖାଇଲେ କି ସରନ୍ତା ଖଜା ।
ନୋହୁ ପୁରୁଷ ତୁ ଭ୍ରମରଜାତି; ଫୁଲ ଗୁନ୍ଥୁ ଗୁନ୍ଥୁ ପାହିଲା ରାତି ।

—o—

ଲଗାଇ ଲଗାଇ କହୁଛୁ କେତେ, ସରୁଲୁଗା ଠା ପେନ୍ଧ,
ହଲ ଯାଉଅଛୁ ନାକର ବସଣି, କଣ୍ଢି ହେଉଛୁ ମୁଦ ।
ଲଗା ନାହିଁ କି ପଢା ନାହିଁ, ଗାଉଅଛୁ ଦଣ୍ଡିକାର ମାଛ,
ହଲଇ ହଲାଇ ଯାଏ ନେଇ ।
ଲାଲଅ ଟୋକେଇ ପୁଞ୍ଜି ପୁଞ୍ଜି କା, ଶୋଲ ଶାଗ ତୋଳିବାକୁ,
ବାଡ଼ା ଦେଇଅଛୁ ବୁଢ଼ାବରକୁ ଗୁଳପତ୍ର କାନ୍ଦବାକୁ ।
ଗୁଳଧର କାନ୍ଦୁଥିଲ, କିଏସେ କହିଲ ଦୋପା ଆସିଛୁ,
ଲୁହପୋଛୁ ପାଣି ଦେଲ ।
ଶାଶୁ କହିଲା ଭଲ, ନଣନ୍ଦ କହିଲା ଭଲ,
ନଖୁଣ୍ଟ ଟିଅର ଏଡ଼େ ଗାରମା, ଲୁହପୋଛୁ ଯାଟିଦେଲ
ଲଙ୍କାମରଚ ମୋତେ ଦେଖିକର ଜଳିଯାଉଛ ।

—*—

ଶିମୁଳଗଛର ଡାଳମୂଳ କଣ୍ଟା, ଫୁଲଟି ଫୁଟିଛି ଲାଲ୍,
ଚହକି ଗୁହାର ମୁଟଣ୍ଡ ସିନ୍ଦୂର, ହୂରକୁ ଦଗଶ ଲାଲ ।
ସୁନାଥାଳିଗୋଟି ମାଜିରଖିଲ ଟେ, କାଳି କିଏ ଲଗାଇଲା,
ଭାଉଜ ସଙ୍ଗରେ ଯବାବ କଲ ଗୋ, ଗାଟପାଇବା ବେଳ ଗଲା ।

ଶୁଣିଲ ନଉଅ କଥା; ଏଠା ମାମଲତ ପଟିବ ନାହିଁ,
ଗ୍ଭଲ ଯିବା କଲିକତା ।
ଟେଙ୍ଗରେ ଦେଲ କାଳି, ଭଲ ଗେଉଁଅ ପୋହଲା ମାଳି,
ପଦର ଦାନଅ ପାଳି ।
ଟେଁଙ୍ଗ ଯାଉଛୁ ହାଡ଼ହାଡ଼ାଇ କୋଦାଳ ପୋଟଲି ଡେଇଁ;
ଗେଉଅ ମୁହଁ ଶୁଖିଯାଉଛୁ ଟେଙ୍ଗ ଦେଖିବା ପାଇଁ ।
ଶାଗ ଖରଡ଼ିଲ ପତର ଜଳାଇ, ମଝିରେ ରହିଲ କଞ୍ଚା,
ଦାନ୍ତକାଟି ଦେଲ କି ମାଙ୍କମାଇଲ, ପିଠିରେ ରହିଲ କଞ୍ଚା ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀଠାକୁରାଣୀ ଅସି ପଶୁରନ୍ତି, କନକ ଝିଅଟି କାହିଁ,
କନକ ଝିଅଟି ମାଡ଼ି ଖାଇ ଶୋଇଛୁ କୋଲପ ଦେଇ ।
ବୁଧାଏ ମାରଇ; କୋଲପ ଭାଙ୍ଗଇ, ବସଇ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ;
ଉଠି ବସିକରି ପିଠେ ଅଉଁସଇ, ଗ୍ଭନ୍ଦ ନ ବସଇ ଡାଳେ ।
ଜଠ ରମ୍ଭାକର୍ଣ୍ଣି ଭୁଞ୍ଜି ଭାତ; ପଡ଼ିଲେ ଥାଳି ସ୍ୱଗର ବେଳଲ;
ହସକରି ପଦେ କହନ୍ତି କଥା ପଡ଼ନ୍ତି ଯମୁନାଜଳେ ।

ହାଟକୁ ଯାଇଛୁ, ବାଟରେ ହୋଇଛୁ, ଭାଉଜ ଡାକିଲ ପଛରେ,
ଅସିବ ସ୍ୱତକୁ, ଅଣା ଅଛୁ ଯେବେ ଅଣିଥିବ ମନ ଇଚ୍ଛାରେ ।
ହାତର ମୁଦ ଗୋଡ଼, ପାହୁଡ଼ ଗ୍ଭଲଗଲେ ଝୁଣଝୁଣି,
ଭାଉଜ ଭାତ ସୁଅଦ ଲାଗେ, ଭାବୁଯା ତ ହଇରାଣି ।
ହଜମ ବଟୀ, ଗ୍ଭନ୍ଦବାଲ କଥା ମନୁ ଯିବଟି ।
ଘନ ସୁନ୍ଦର କଳି ଶୋଇଥିଲ କାହା ମନ୍ଦର ।
ଉଠିଲି ଧାଗୁଡ଼ି କଣ୍ଟିଲ ଝାଳ, ମୋଠାରୁ ଯେଉଁ ନାସି
ଶତ ଗ୍ଭେଟିକଲ ମୋଠାରୁ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ନାସି କୁହୁକ ମନ୍ତ୍ର କଲ, ବଡଯାକ ଅଟକାଇ କର,
ବେଳକୁ ମେଲଣି ଦେଲ ।

ହେବ ନାହିଁ, ହେଲ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନାହିଁ, ପାଚଲ ଅମ୍ବ
ନସଢ଼ି ଯାଉଛି, ଆଉ ମହାଜନ ନେବନାହିଁ ।
ହଇଲେ ଛୁହ ଭଅଜ ମୋତେ,
ସରୁଚୁଡ଼ା ଦେବ ଢ଼ଖୁଡ଼ା ସାଥେ ।
ହଟହଟିଆ ନାଗର, ସଙ୍କେତ ଦେଇ କା'ପ୍ରରେ ରହିଲ,
ରାତିଯାକ ଉଜାଗର ।
ହସି ପଦେ ଭାଷ ବୀଣାବଚନୀ,
ଅଙ୍ଗୀକାର କର ଅରେ ମୋ ଧନ ।

—*—

ଡଗ-ପେଡ

ଶିମିଳ ଲଠା ପଢା, ନୂଆ ପୀରତିରେ ଦେଇଛୁ ମନ
କରବ କତର ଲଗା ।
ଆମ୍ବୁଲ ମାଠିଆ ପେଟ, ଛମାସ ଜଗିଲ ଗାଧୁଅ ଘାଟ
ଧନେ ନ ପାଇଲ ଭେଟ ।
ଅଖାଇ କରଛି ଓ୍ତଷା, ଭରଣେ ଗୁଉଳ ଓଳଏ ଖାଏ
ଦାନ୍ତ ଅଛି ଦାନ୍ଦଷା ।
ଅଦନେ କୁହୁଡ଼ କନ, ପିତାଶୂଣ୍ଢୁଅକୁ ବରାଡ଼ ନେଲ
ପୋଇଖାଡ଼ ଝାଉଁଳାଲ ।
ଦେଉଳ ଉପରେ ଚନ୍ଦ୍ର, ଥିର ଥିର କର କବାଟ ଫିଟା,
ଅଣିଛି କାକର ପିଠା ।
ଗଡ଼ ଗଡ଼ ଗଲ ବେଲ, ଘଣ୍ଟାଏ ଦାଘଣ୍ଟା କରନ୍ତି ଟେଲ
ବଇଠାରେ ନାହିଁ ତେଲ ।
ସଜନା ସାଗ କେଉଁକ, ଦୁଅରେ ବସିଛି କାଳିଆ କାହ୍ନୁ
ଉଡ଼ୁଅଛି ବାଳ କେଉଁକ ।
ଗହମ ବୁଣା ଯାଉଛି, ମୋ ଧନ ଦେହକୁ ଖସ କାଟୁଛି,
ଗୁନ୍ଦୁଆ ଠଣା ଯାଉଛି ।

ହାତୀ ହଲଇଲା କାନ, ଦେଖୀ ତୁ ଠୋକର ଗୃହସ୍ଥୀ ପଣ,
ଦରବାରେ ଖାଏ ପାନ ।

ଆମ୍ବ ପଣସରୁ ଭରେ, ରାଧା ଶୋଇଛନ୍ତି ପଲଙ୍କ ଉପରେ,
କୃଷ୍ଣ ଡାକୁଛନ୍ତି ଦ୍ୱାରେ ।

ଜସୁନା ଧାନର ଚଳା, ବଡ଼ ବୋହୂ ଯେଉଁ ତିଅଣ ରାନ୍ଧେ,
ଖାଇବାକୁ ବଡ଼ ମଜା ।

କୂଅରେ ପଡ଼ିଲା ଲୁଅ, ଏହି ବୟସରେ ନୋହିଲା ପୁଅ,
ବେଙ୍କରେ ଦଉଡ଼ା ଦିଅ ।

କବାଟ କେଁ ବୋଇଲା, ହାତ ଧରିବାରୁ ଗେରସ୍ତ ହେଲା,
ଦିଅର କାହୁଁ ଅଇଲା ।

ତୋ ବାପ ବୁଢ଼ା କେଉଁଠି; ବୁଢ଼ା ବକୁଥିଲା ପଠକୁ ପଠ,
ମୋ ଘରେ ଫିଙ୍ଗିଲା ପାଠ ।

ଆମ୍ବଗଛ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି, ଆମ୍ବଗଛମୂଳେ ଶୋଇଛନ୍ତି ଗୋସ୍ୱା,
ପା'ଚଲା ଗାମୁଛା ପାର ।

କାଳିଆ କୁକୁର ଅଖି ଅନ୍ଧାର ଘରକୁ ନଉଛି ଡାକି,
ଉପରେ ଧରମ ସାକ୍ଷୀ ।

ନାଷି ଅନାଉଁ କେତେ, ମୋର ବିନୋଦିନୀ ତୋଠାରୁ ସୁନ୍ଦର
ଗୋଲାମ ରଖିବ ତୋତେ ।

ଗୁଆଭଙ୍ଗା ଖିଲିକାତ, ପାଖରେ ବସାଇ ପାନ ଖୁଆନ୍ତି,
ନୋହୁ ତୁ ଆପଣା ଜାତି ।

ଗଉଡ଼ ଘରର ଗୋଠି, କାଆଁଳି ଅସିଛି ନୂଆବୋହୂଟି,
ଅଢ଼େଇ ଅଙ୍ଗୁଳି ଚୁଟି ।

ପଟଲା ଆମ୍ବ ସୁରତି, କୁହ ମଧୁବନ ମୁହିଁ ମାଳତୀ
କୁଞ୍ଜବନେ ପାହେ ରାତି ।

ଗୁଆଭଙ୍ଗା ଖିଲିକାତ, କୃଷ୍ଣ ଯେତେବେଳେ ଜନମ ହେଲେ,
କେତେ ଘଡ଼ି ଥିଲା ରାତି ।

ଢିଙ୍କି ପଡ଼େ ଧମ ଧମ, ସାହେବ ଚାକରୀ ବଡ଼ କଠିନ,
ଝାଳ ବହେ ଗମ ଗମ ।

ଅରୁଆ ଚାଉଳ କ୍ଷୀର, ଘର ଶୋଭାବନ ଝାଲେରୀ ଖଟ,
ପାଖ ଶୋଭାବନ ସ୍ତ୍ରୀ ।

କାଳିଆ ଘୋଡ଼ାର ଟାପୁ, ରାଜା ବିଜେକଲେ ଅଠଗଡ଼କୁ,
ରାଣୀ ଖାଇ ମଲେ ଅପୁ ।

ଶଗା କୁଟାଇଲି ହାତେ, ଯାହାର ପାଇଁକି ଶଗା କୁଟାଇଲି,
ସେ ଗଲା ବରଷ କେତେ ।

କାଳିଆ କୁକୁର ହାଡ଼, ହାବୁଡେ ପଡ଼ିଲେ ମାରିବ ମାଡ଼,
ରାତିରୁ ଖଣ୍ଡି ଘୋଡ଼ ।

କଙ୍କଡ଼ ଧରିଲି କଶି, ମାଙ୍କଡ଼ ଯାଉଛି ଯାତରା ଦେଖି,
ଲାଲ ପାଲିଙ୍କିରେ ବସି ।

ଅହାରେ ଜୀବ ଜୀବନ, ପାନ ଖଣ୍ଡେ ଦେଇ ରଖ ଜୀବନ,
ତୋଠାରୁ ନଛାଡ଼େ ମନ ।

ଯାହା କରନାହୁଁ ମୋତେ, ଛୁଣ୍ଡାକନା ଖଣ୍ଡେ ଛଡ଼ାଇ ନେଲୁ,
ଏଡ଼େ ମାଘମାସ ଶୀତେ ।

ପିଠା ଶୁଖୁଆର ଅଖି, ବାଘଘରେ ଠୋକା ମାରୁଛି ଆଖି,
ଗୋଲାପୀ ଶାଢ଼ୀ ଦେଖି ।

କାଟି ପକାଇଲି ବେଙ୍ଗ, ରଙ୍ଗଲୁଗା ପିନ୍ଧି ଚଙ୍ଗଚଙ୍ଗ,
ଚାଲିବାରେ ନାହିଁ ଢଙ୍ଗ ।

ଛାଟିଅରେ ଦେଲି ଲୁଣ, ଅଣ୍ଟାରେ ଘାଗୁଡ଼ି ଝୁଅଣ ଝୁଣ,
ଘୋଡ଼ା ଚମକାଇ ଅଣ୍ଡା ।

ପାଚିଲା ଗାମୁଛା ଦଶି, ବାନ୍ଧ ଦେଇଥିବ କାକୁଡ଼ି କଶି;
ବାଟରେ ଖାଇବୁ ବସି ।

ମୁଦ୍ରାକର—ଶ୍ରୀ ଅଜୟକୁମାର ଘୋଷ, ଶ୍ରୀହରନାଥ ପ୍ରେସ,
କଟକ-୨

※ ବି ଜ୍ଞା ପ ନ ※

ନିମ୍ନଲିଖିତ ପୁସ୍ତକମାନ ଆମ୍ଭ ନିକଟରେ ମିଳେ ।
ଅଗ୍ରୀମସହ ଅର୍ଡ଼ର ପ୍ରାର୍ଥନୀୟ ।

ଉପନ୍ୟାସ:—

ଲଭଲ ଲେଡ଼ି ଟ ୩-୦୦
ବାସର ଶେଯ ଟ ୩-୦୦
ଦେହ ଓ ଦାହ ଟ ୫-୦୦
ମାନସିର ଶେଷ ଅଶ୍ରୁ ଟ ୨-୦୦
ଫୁଲଶର ଟ ୨-୦୦
ଅଭିମାନ ଟ ୧-୭୫
ପ୍ରୀତିର ପୂଜାରଣୀ ଟ ୨-୦୦
ପାଷାଣ ଦେବତା ଟ ୨-୫୦
ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗ ଲାଗେ ଟ ୨-୫୦
ବନ କେତକୀ ଟ ୨-୦୦
ବିରହିଣୀ ବଧୂ ଟ ୧-୫୦
ପତି ପରମ ଗୁରୁ ଟ ୨-୦୦
ନନ୍ଦଲିଙ୍ଗିଅର ପନ୍ଥିଲଥାଶା ଟ ୨-୦୦
ଚୁମ୍ବନ ପିଆସୀ ପ୍ରିୟା ଟ ୧-୫୦
ଶେଷ ପରଶ ଟ ୨-୦୦

ଡିଟେକ୍ଟିଭ :—

ଦସ୍ୟୁ ମାନସିଂହ ଟ ୨-୦୦
ଡକ୍ଟର ଏକ୍ସ ଟ ୨-୦୦
ସୁନ୍ଦର ବନର ଦସ୍ୟୁ ଟ ୧-୫୦
ରଙ୍ଗ କୋଠିର ରହସ୍ୟ ଟ ୧-୫୦
ମୌମାପାହାଡ଼ରବନ୍ଦିଷିକା ଟ ୧-୫୦
ହାଇଦ୍ରାବାଦର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ଟ ୧-୫୦
ମୃତ୍ୟୁଦୂତ ଟ ୨-୦୦
ଦାନବୀ ମିସ୍ ମାଳା ଟ ୨-୦୦
ପାଷାଣ ପୁରୀର ଯକ୍ଷ ଟ ୧-୭୫
ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ମୃତ୍ୟୁ ଟ ୧-୦୦
ରକ୍ତଲେଖା ନିଶାଚର ଟ ୧-୫୦
ବହୁରୂପୀ ଟ ୧-୫୦
ଭଗ୍ନସ୍ତୂପର ଗୁପ୍ତକଥା ଟ ୩-୦୦
ବ୍ଲଡ଼ ଆକ୍ଟର ଟ ୨-୦୦
ବହ୍ନିବଳୟ ଟ ୨-୦୦
ସନ୍ୟାସୀ ବାବା ଟ ୨-୫୦
ତିମିର ବନ୍ୟା ଟ ୨-୫୦

ନାଟକ :—

ଚଉଠି ରାତି ଟ ୩-୦୦
କର୍ଣ୍ଣାର୍ଜ୍ଜୁନ ଟ ୩-୦୦
ଦାନବୀର ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ଟ ୩-୦୦
ବୀର ଅଭିମନ୍ୟୁ ଟ ୩-୦୦
ଖଣ୍ଡାର୍ଜ୍ଜୁନ ଟ ୩-୦୦
ଅନାର କଳି ଟ ୩-୫୦

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ:—

ବିବାହ ରହସ୍ୟ (ଯୌନ) ଟ ୩-୫୦
ଷୋଡ଼ଶ କୁମାର, କୁମାରୀ ଟ ୪-୫୦
ମରୁତୀର୍ଥ ହିଂଲଜ ଟ ୬-୫୦

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ—ଓଡ଼ିଶା ଜଗନ୍ନାଥ କମ୍ପାନୀ
ବାଲୁବଜାର, କଟକ-୨